

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteled a tisztos ipart!”

Reforme și iluzii deșarte

Intențiunile de renunțare la sistemul restrictiv al contingentării se anunță, din ce în ce mai insistent. D. ministru al comerțului a dat expresie în mod public optimismului neînfrânt ce i-a prilejuit constatarea excedentului atât de larg al balanței comerțului cu străinătatea și a făcut să se știe că d-asa, care este un adept convins al liberalismului economic, nu va întârzia să reformeze normele de astăzi, dând drum zăgazului la import.

Primele măsuri, ale decontingentării cătorva materii prime au fost arătate a fi semnul noiei etape ce stă să înceapă.

De unde, o nestăvilită bucurie în rândurile negustorilor și industriașilor, încrezători, oameni, că stă să apună vremea martirajului lor. „Descătușarea”, dorită nu numai de ei, dar de oricine nedăjduiește că ne va fi dat să ne întorcem la ceea ce caracteriza altădată vremile normale, a prins să fie cântată prin imnuri în proză. Întrebarea ce se pune este: ce șanse pot avea astfel de reforme, în împrejurările de astăzi și care este calea de urmat spre zorile descătușării ce anunța, cu atâtea convingere, conducătorul departamentului comerțului?

Pentru a răspunde, trebuie să amintim lucruri nespuse de simple — de toată lumea cunoscute. Întâi, că, dacă balanța schimburilor de mărfuri cu străinătatea arată un excedent nemaivăzut al exportului asupra importului, cifrele astronomice semnalate nu pot fi luate, de bune, ci trebuiesc corectate, ținându-se seama de toate imperfecțiunile de care suferă metoda evaluării practicate în ultima vreme.

În al doilea rând, că soldul activ al balanței este departe de a reprezenta ceea ce era pe vremuri, adică o masă de disponibilități ale pieții românești pe piața mondială aptă să folosească la plata a ceea ce am vroi și unde am avea noi nevoie. Acel sold activ se află răspândit într-un nesfârșit de mare număr de conturi de clearing, nu numai fixat, fiecare pe piața respectivă, dar chiar acolo putând fi folosit numai în anumite limite și sub condițiunile prescrise în fiecare țară după alte norme.

În al treilea rând, trebuie să amintim că dacă în țara noastră, porte-parol-ul guvernului în domeniul politicii comerciale afișează, așa deodată, un program de reforme destinate să pună capăt restricțiilor în calea schimburilor, mai pretutindeni în alte țări, asemenea simptome de optimism întărie. Este ușor de înțeles, atunci, ce ar putea deveni, în cel mai scurt timp, comerțul nostru extern, în ipoteza în care noi am renunța la reglementarea lui, dar am continua să avem în față rețeaua atâtor sisteme, organizate și conduse cu metodă, în fiecare țară după nevoile proprii. Dacă, acum, ne vedem exportul și importul nostru manevrat în atât de mare măsură după criterii streine intereselor economiei noastre naționale, care ar putea fi situația atunci când noi am vrea să înfruntăm dezarmați, carcasa de apărare ale altora?

Este cu puțință să se gândească cineva — oricât de superficial s'ar fi inițiat în problemele economice ale vremii — la lăsarea intereselor noastre față de străinătate la discreția altora? Căci, la aceasta ar reveni părăsirea armiei contingentării, când ceilalți nu fac decât s'o întărească. Ce mijloc de concesiuni am mai avea în negocierile comerciale cu alte țări, unde ni s'ar drămuia mai departe, în contingente intrarea oricărui produs românesc pe acea piață?

Iar, decontingentarea fără cugetare și sis-

A törvény legfőbb öre elé viszi Satumare-Szatmár iparos társadalma az Iparos Otthon elkobzott palotájának ügyét

A város legtekintélyesebb iparosai vallottak hitet amellett, hogy a munkakamarának nincs joga az Iparos Otthonhoz. — A feloszlott ipartestület utolsó elnöke is kijelentette, hogy jogtalanság az Iparos Otthon székházát a volt ipartestület vagyonának minősíteni.

Ezer iparos vett részt az Iparos Otthon megmentéséért összehívott nagygyűlésen

Satumare-Szatmár város iparostársadalma vasárnap rendkívüli közgyűlésen tiltakozott a tulajdonában levő Iparos Otthon elvétele ellen.

A rendkívüli közgyűlésen ezer iparos vett részt.

Kondor Gedeon elnök ismertette azokat az eseményeket, amelyek a közgyűlés összehívását szükségessé tették. Előadta, hogy a munkakamara karhatalommal elfoglalta az iparosok verejtékes filléreiből épült otthont. Kijelentette, hogy

bizik az iparosság igazában és a független bíróság igazságos döntésében.

Az iparosság nem törődik bele az otthon elvételébe és öfelsege a király elé viszi panaszát.

Teveli István dr., az Iparos Otthon főtitkára is-

mertette ezután az Iparos Otthon elidegenítésének körülményeit. Közölte a megjelentekkel, hogy határozniok kell: az uralkodó elé vigyék-e az iparosság sérelmeit, vagy sem.

Kocsis László, a feloszlott ipartestület utolsó elnöke felvilágosította a jelenlevőket, hogy az Iparos Otthon vagyona sohasem volt az ipartestületé. Megdől tehát az a mondvcsinált jogi alap, hogy az Iparos Otthont azért veszik el, mert a feloszlott ipartestületek vagyona a munkakamara tulajdonába megy át. Ugyanezt Kocsis László a hatóságoknak is tudomására adta s egyben tiltakozását fejezte ki a jogtalan birtokba vétel ellen, de eredménytelenül. Ezután bejelentette, hogy csatlakozik azokhoz, akik a panaszt az uralkodó elé akarják vinni.

„Meggyőződéseim, hogy a román alkotmány megvédi a tulajdonjog szentségét!”

Südy Tibor dr. megrázó szavakkal mutatott rá arra, hogy újabban mennyi próbálkozás történt már az Iparos Otthon eltulajdonítására, majd így fejezte be beszédét:

— Meggyőződéseim, hogy a román alkotmány megvédi a tulajdonjog szentségét. Amíg a bíróság ítéletileg nem veszi el az épületet, senki egy ujjal sem nyúlhat hozzá. Jogállamban élünk. (Nagy taps.)

Fischer József dr. a Satumare-szatmári iparostársadalom elvölhetetlen érdemeit ismertette, majd azt a reményét fejezte ki, hogy a román nép is tiltakozik az erőszakosság ellen.

— Mi megértést hirdetünk, — fejezte be határozó beszédét —, az igazságot nem lehet letiporni, csak ideig-óráig takarni. (Nagy éljenzés.)

Nincs más út, mint a király elé lépni.

Kiss Endre dr. azzal kezdte, hogy az elmúlt heten Cluj-Kolozsváron járt. Láta, hogy az uralkodó egyformán azívélyességgel fogadta és viszonzotta mind a „sátráiasca”, mind az „éljen” kiáltásokat. A királyi fogadtatást követő diszlakomán öfelsege számos kisebbségi vezető személyiséget is kitüntetett megszólításával. Ez annak a bizonyítéka, hogy az uralkodó egyformán atyja népének. Mindenki érezte, hogy öfelsege az az uralkodó, aki meghallgatná a panaszokat, ha azokat a trón zsámolyáig eljuttatnánk.

— Nincs más út, mint a király elé lépni — fe-

jezte be beszédét Kiss Endre dr. — Bizalommal fordulunk öfelsegéhez, hogy adja vissza nyugalunkat és a bírói döntés helyezzen vissza minket az Iparos Otthon birtokába. (Hangos és hosszantartó helyeslés.)

Tatorján Illés szintén amellett foglalt állást, hogy népes küldöttség vigye az uralkodó elé a sérelmet. Gyüre Lajos alelnök a Satumare-szatmári iparosság évszázados áldozatkésztségéről beszélt és azt a reményét fejezte ki, hogy az iparosságnak visszaadják jogos tulajdonát.

— Ez az Iparos Otthon — mondta Terge László, — a következő szónok, — nem volt sem magyar, sem román, sem felekezeti.

Mindnyájunk otthona volt, ahol nem politikáltak.

Ebből az következik, hogy a román iparosságnak együtt kell küzdenie velünk az Iparos Otthon visszaszerzése érdekében. Megyünk a törvény legfelsőbb öre elé! — fejezte be beszédét.

A lelkes beszédek után Teveli József dr. határozati javaslatot olvasott fel, amelynek értelmében hódoló táviratot küldtek az uralkodónak. Ezenkívül felségfolyamodványt szerkesztenek s azt önkéntes küldöttség nyújtja át az uralkodónak. Felolvasta a felségfolyamodvány szövegét és azt a közgyűlés egyhangulag elfogadta.

A nagyszabású közgyűlés Kondor Gedeon zárószavaival ért véget.

Atunci, ce seriozitate pot prezenta intențiile reformatoilor trâmbitate cu patos de d. ministru al comerțului? Să creieze iluzii deșarte.

Decât asemenea preocupări, ar fi nespun mai serios să se pună rânduială în haosul, nu totdeauna desinteresant ce stăpânește activitatea contingentării, chiar când e vorba de produse decontingentate, Plutarc Cotaru

Alminiszteri nyilatkozat a hazai kiskereskedelem ellen

Az árdragítás ellen küzdő központi bizottságnak legutóbb tartott ülésén Berceanu kereskedelmi alminiszter adott utasításokat a drágaság letörésére irányuló minisztertanácsi határozatok alkalmazását illetőleg. Az alminiszter szerint az árdragítás csak a kiskereskedelemben észlelhető (?). Kijelentette, hogy a detailkereskedő 30 százaléknál nagyobb hasznot nem üthet a nagyban árákhoz s ebben benne van már a szállítási költség, bér, súlyvesztés, törések és minden egyéb költség.

Az alminiszter nem sok szakértelemre, de annál több elfoglaltságra valló nyilatkozata éles ellentmondást váltott ki a hazai kiskereskedő társadalomban.

MENTŐAKCIÓN.

A fiatal textilgyárikereskedő vádpere ügyében az ügyvédjével tárgyal. Az ügyvéd kifejti előtte, hogy a vádlást föltétlenül az ő hibájából mondják ki, miután saját maga beismerte, hogy gyermekeinek csinos, fiatal nevelőjéhez gyengéd szölké fűzik. Mikor az ügyvéd befejezte a monddokáját, így szólt:

— Hát, jól van, ügyvéd ur, ebbe belenyugszom. De legalább intézze úgy a dolgot, hogy a vádlás után a nevelőnt nekem ítéljék.

Megszűnt a Timişoara-temesvári asztalosmunkások sztrájkja.

A Timişoara-temesvári asztalosiparban kitört sztrájk a munkaadók és munkások között megegyezéssel végződött. A munkások eredetileg az órabéreknek három lejjel való emelését kérték, de később követelésüket két leire szűkítették le. Végül a megegyezés olyan alapon történt meg, hogy az órabért egy lejjel emelik. A megegyezés szerint a legmagasabb órabér 18 lei, míg a felszabadult tanoncok 6 lei órabért kapnak.

Ezt a megegyezést a munkaadók és munkások közös bizottsága bejelentette a munkaügyi felügyelőségnek is. Ezenkívül megegyezés történt a munkaadók és munkások között, hogy közös erővel járjanak el a kontárok ellen.

TEKINTÉLYTISZTELET.

— Azért az előkelő származásnak Oroszországban is nagy tekintélye van.

— Például?

— Például az a Tuchacsevszkij nem kötelelt, hanem golyót kapott.

Nem tűrik a német nők, hogy a diktátor divatot is diktáljon.

A német nők és a kancellár között kiéleződött a helyzet — írja a párisi Temps. A kancellár ugyanis azt akarta, hogy a német nők ne hódoljanak a mostani divatnak, hanem járjanak hagyományos német ruhákban. A „Nők ligája”, amelynek több mint tízenkét millió tagja van, állást foglalt az ellen és a következő határozatot hozta: „A liga tagjai a nemzetközi viselet mellett foglalnak állást és kijelentik, hogy ők a ruházatkód tekintetében semmiben sem akarnak különbözni más országok és nemzetek nőitől és különösen ugyanolyan sportruhákat akarnak viselni, mint amelyeket a nők az egész világon hordanak”. A német közvélemény — fejezi be a francia lap — most érdeklődéssel várja az ügy fejleményeit.

Milyen előnyökkel jár a körutazási jegyek váltása

A CFR vezérigazgatósága közli, hogy a körutazási jegyek bármely állomás pénztáránál vagy a CFR bucureştii menetjegyirodájától megrendelhetők. A körutazási jegyek a következő előnyöket biztosítják: 1. 70 százalékgig terjedő utazási kedvezmény. 2. A jegyek 60 napig érvényesek. 3. A körutazási hálózaton belül az ut bármely állomáson megszakítható. 4. A körutazás tetszés szerint folytatható akár az egyik, akár a másik irányban. 5. A körutazási hálózatra egy, az abban foglalt állomásról való bekapcsolódás úgy az oda-, mint a visszautazásnál 50 százalékos kedvezményrel eszközölhető. 6. Az érintett helységeken a szállodák kedvezményeket adnak, amint az a körutazási jegyen fel van tüntetve.

Felfedezték az élő molekulákat!

Új kilátások az élő és élettelen világ közt lévő szakadék áthidalására. — Epruvettában kristály, a szervezetben birkózó élőlény. — W. M. Stanley és R. W. G. Wyckoff szenzációs kísérlet a Rockefeller-féle kutatóintézetben.

Írta: SZANTÓ HUGÓ.

Mi az élet? Vajon az élettelen anyag lett-e élővé és hogyan? Vagy talán az élet titokzatos és soha ki nem nyomozható metafizikai behatásokon alapszik s így abszolút szakadék tátong élő és élettelen között? Izgató kérdések, melyek megoldásához a tudomány eddig egy lépéssel sem tudott közelebb jutni. Csak néhány, elszigeteltségében szinte paradox tény pislogó fénye világított be ebbe a koromsötétségbe: így Vorlaender készített egy paraazoxyfahéjsavasetilésztér nevű vegyületet, amelyről Lehmann azonban kimutatta, hogy oldataiban apró, folyékony kristályokat alkot, melyek kigyózó baktériumok alakját veszik fel, táplálkoznak, nőnek, mozognak, szaporodnak, mintha igazi baktériumok volnának. Paradox volt ez a tény, mert hiszen ezek az apró kristályok ténylegesen csak mimették az életet, de legalább megmutatták azt, hogy az élettelen anyag tényleg képes életet mimelni s a mimeléstől a valóságig talán már nem lesz nagy ugrás. Egyébként azonban elmélet elméletre burjánzott e homályban.

A hipotézisek kora.

Arrhenius svéd tudós feltette, hogy az élet a mindenségben öröktől van, nem keletkezik élettelenből, hanem csirák alakjában vándorol égitestről égitestre. Haeckel már merészebb volt: feltette, hogy a Föld őskorában az őstengerek meleg iszapjában élő anyag képződött. Merész volt ez a feltevés, mert míg Arrhenius legalább néhány ismert tényre hivatkozhatott és feltevése nem mondott ellent semmi ismert ténynek, addig a Haeckel két ismert ténynek is szembenállott. Az egyik Pasteur nevéhez fűződik s úgy hangzik, hogy tapasztalataink szerint élő csak élőből keletkezhetik. A másik tény a mikroszkóp szolgáltatja: a nagytóval látható legparányibb lények is rendkívül bonyolult szervezeteknek bizonyultak. Minden ismeretes élőlény, de a legparányibbakig a legkülönbözőbb vegyi összetételű anyagokból, zsirok, fehérjék, szénhidrátokból álló s mind egyiknek sok-sok szerve van, lélegző, emésztő, szaporodó, stb. szerve. Így hát a tények arcucsapását jelentette az a feltevés, hogy lehetséges egyetlen, szemü, szerv nélküli anyag, amely élettelen anyagokból keletkezik és amely egyneműsége, szervtelensége dacára mégis él.

Milyen az élő anyag.

Nos, az élettelenből keletkező élet problémája még ma is megoldatlan, ellenben a Haeckel-féle feltevés másik része a cimbén idézett tudósok munkája folytán váratlanul helyesnek bizonyult, oly váratlanul, hogy a biológusok egy nagy része a kétségtelen tények ellenére kétkedve, csodálkozva, értetlenül áll a dolgokkal szemben és inkább felteszi, hogy van még itt valami turpisság, vagy ha nem is turpisság, valami tekintetbe nem vett körülmény, mely ugyan nem változtat a tényeken, de azok értelmezését megmáshatja. A megdöbbenés érthető: képzeljük, hogy a fiókunkban élettelen kristály fekszik évekig, évtizedekig. Semmi sem változik rajta: élettelen. Most feloldjuk, mint egy darab cukrot és az oldatból egy keveset növénybe vagy állatba fecskendezünk. Az állat megbetegszik. De nem ez a csoda, hanem az, hogy a megbetegedett szervezetben a beleoltott élettelen anyag elszaporodott. A beteg szervezetből vett csepp vérről vagy nedvről megfertőzhetünk további szervezeteket, akár mennyit a végtelenségig: az élettelen anyag életre kelt. Erre aztán az egyik beteg szervezetből újra elkülöníthetjük a kórokozó anyagot, kikristályosíthatjuk és a kristályt újra a fiókba zárhatjuk: az élet elszunnyadt. Nem halt meg, csak elszunnyadt, mert itt már, ugyánlázik nincsen különbség élet és halál között.

Amerikai centrifuga, amilyen nincs Európában.

Nincs is két éve, W. M. Stanley ezt a csodát a dohánynövény u. n. mozaikbetegségénél konstatálta. Azóta Wyckoffnak ugyancsak a Rockefeller-laboratóriumban sikerült ugyanezt a nyul u. n. szemölcsös betegsége vonatkozólag kimutatni. Külön érdekes fejezet, hogy Wyckoff miként különítette el a szemölcsös betegséget okozó anyagot attól a rengeteg sokféle anyagtól, mellyel a szervezetben össze van keverve. Ez olyasféle rendkívül gyorsan forgó dobokban, centrifugákban történt, amilyenekben például

a tejfelt választják el a nehezebb tejtől. A forgás-szűlt röptőerő a tejcentrifugákban néhány százszor nagyobb, mint a földi nehézségű, Wyckoff centrifugájában ellenben hatvanezerszer akkora volt. Ilyen centrifuga állítólag egész Európában nincsen. Ha a Wyckoff-készítette tiszta oldatból akár egy gramm százmilliomodát fecskendezük egészséges házinyulba, az állat egy héten belül megbetegszik és határ-talan számú más állatot fertőzhet meg.

A millimikronos méretek világa.

Ha most az eddig ismert régebbi tények világítása mellett elgondolozunk kissé Stanley szenzációs felfedezésén, azt kell mondanunk, hogy tulajdonképpen nem is jött annyira váratlanul: a biológia már régen tudja, hogy vannak oly apró kórokozó élőlények, melyek a legmodernebb mikroszkóppal sem láthatók, ezek az u. n. vírusok. Ha az ilyen parányi méretű testecskékről beszélünk, a milliméter alkalmazása olyan volna, mintha az ember például az emberi kar hosszát kilométerekben fejezné ki. Eppen ezért e kis mértéket mikronokban és millimikronokban fejezzük ki. A mikron ezredrésze a milliméternek, a millimikron milliommódrésze (tehát a mikron ezredrésze). Mikroszkóppal legfeljebb oly apró lényeket láthatunk, melyek a mikron negyedrésznél, azaz 250 millimikronnál nem kisebbek. A legkisebb, mikroszkóppal látható bacillus tehát mintegy 250 millimikron méretű. Mármost máztalan porcellánból készíthetünk oly finom szűrőket, melyek nyílásai legfeljebb 100 millimikron átmérőjűek. Ha az ilyen szűrőn megsűrűnk olyan folyadékot, amelyben látható bacillusok vannak, ezek rajtamaradnak a szűrőn, mert annak nyílásai számukra túlkicsinyek. S mégis, néha a megsűrűt folyadék is tartalmaz láthatatlan lényeket, amelyek fertőző betegséget okozhatnak.

Az első betegség, amelyet az ilyen szűrt folyadékkal okozni tudtak, a marhavész volt, melynek jellemző tünetei a patákon és ajkakon fellépő sebes hólyagok. Ha e hólyagok folyadékát akár a legfinomabb porcellánszűrővel szűrjük meg, az egészséges állatba oltott szűrt mégis megtartja változatlan fertőző jellegét. Ha egyszerű mérges anyag okozná a betegséget, a hatásnak állatról állatra való átvitel-nél gyengülnie kellene, pedig ténylegesen változatlan marad.

Itt tehát oly apró lényekkel van dolgunk, amelyek kisebbek, mint száz millimikron s talán egészben véve nem nagyobbak egynéhány millimikronnal.

A vírus: élő molekula

S most ugorjunk még egy fokot a parányi méretek birodalmában: mérjük meg a molekulákat. Igazán nagyot kell ugrani? Milyen nagy a legnagyobb molekula? Nos, tényleg már nem vagyunk messze ettől a mérettől.

Ha csak tíz szén-atomot raknánk egy sorba, máris elérnők az egy millimikronra. Márpedig tudjuk, hogy vannak szerves vegyületek, melyek molekulái sokszáz atomból vannak összetéve. Ha hozzászámítjuk az egyes atomok közeit is, akkor az ilyen nagy szerves molekulának el kell érnie a néhány millimikronnyi átmérőt, azaz oly nagynak kell lennie, mint ama titokzatos vírusnak, mely a marhavészt okozza. Ez pedig ugyanaz, mintha azt mondanók, hogy a vírus már nem szervezet, hanem igazi egynemű és mégis élő anyag.

Élő molekula, epruvettában gyártott élet. Faust-féle homunkulusz, a materializmus diadala! Igazán a materializmus diadala? Mindenesetre várjuk meg a fejleményeket. De akármit forduljon is a dolog, a modern fizika előre elveszi e nagy felfedezések materialista élet, hiszen például a Heinsenberg-féle „határozatlanság elve” már az egyes atomban is a szellem szabadságának primitív nyomait fedezi fel. Ha majd meglesz a mesterséges, élő molekula, ki fog derülni, hogy nem pusztán az anyagból, hanem részben primitív szellemi elemekből épül fel.

KONJUNKTURA.

- Nagyon kellemes új foglalkozásom van.
- Micsoda?
- Hővezető vagyok egy jéggyárban.

A konfekciós szabóműhelyek nem alkalmazhatnak üzemvezetőt

Az új ipartörvény rendelkezései szerint kisipari üzemekben csak a mester irányíthat és nem áll jogában üzemvezetőt alkalmazni. Ez a rendelkezés súlyosan érinti például a kisebb szabóműhelyeket és különösen azokat, amelyek konfekciós darabokat állítanak elő. Az érdekelt konfekciós kisipari üzemek most országos akció formájában a rendelkezés hatályon kívül való helyezését kérik és arra kérnek engedelmet, hogy a konfekciós munkákat végző kisipari szabóműhelyek üzemvezetőt alkalmazhassanak.

KOLUMBUSZ TÓJASA.

Pintyné szemben lakott Ponttyal és egy napon feljelentette Ponttyot, hogy meztelenül járkal a szobájában.

— Igaz, — mondta Pontty, — hogy meztelenül járkalok a szobámban, de az a szemközti ablakból nem látható.

Bírói szemlét rendeltek el és a bíró megállapította, hogy a Pintyné ablakából nem lehet átlátni Pontty lakására.

— Nem igaz, — pattogott Pintyné, — már hogyne lehetne átlátni. Alljon csak fel a bíró ur erre a székre!

Törvénnyel szabályozzák a munkaviszonyokat Magyarországon

Bornemissza Géza, magyar iparügyi miniszter benyújtotta a képviselőházban a munkaviszonyok kérdéséről szabályozó törvényjavaslatát. Eszerint a munkaidő heti negyvennyolc, tisztviselőknél heti negyvennégy óránál több nem lehet és a túlórázást a rendes munkabérenél legalább huszonöt százalékkal magasabban kell díjazni. Ahol a munkabérek indokolatlanul alacsonyak, egy erre a célra létesítendő szerv állapítja meg a legalsóbb fizetési határt. Az alkalmazottaknak egyévi szolgálat után legalább egy heti fizetési szabadság jár és erről a jogokról nem mondhatnak le. A javaslat nem vonatkozik a mezőgazdasági munkásokra és közalkalmazottakra.

BECSÉS JÓSZÁG.

Krizet megszólítja az uccán Krax és így szól: — Kriz ur, magát tíz éve látom mindig ugyanabban a nadrágban. Miért nem vesz már újat? Vagyons ember és egy ilyen nadrágban jár?

Kriz szeretettel simogatja végig a nadrágját és gyengéd hangon mondja:

— Hiszen igaz, de tudja, már úgy a szívemhez nőtt.

Gépkocsirazzákiat rendez a pénzügyminiszterium.

A pénzügyminiszterium megállapítása szerint számos gépkocsitulajdonos a permis fiscal beadása után még éveken át használja kocsiját, amely után nem fizeti az adót. Ennek megakadályozása érdekében általános gépkocsirazzákiat rendezésére adott a pénzügyminiszterium utasítást.

Ismét engedélyezik Oradea-Nagyváradon a kétnyelvű étlapot

Tíz-árak az Oradea-nagyváradai éttermekben. — Ezer kifőzés csinal tisztességtelen konkurenciát a vendéglősöknek.

Oradea-Nagyváradon a vendéglősök megállapították a fix-menük árát, és pedig elsőosztályú éttermekben 25—45, másodosztályú éttermekben 20—35 leies árban.

A vendéglősök, hivatkozva több Ardeal-erdélyi étteremre, ahol kétnyelvű étlap van fogalomban, arra kérték a polgármestert, hogy az idegenforgalomra való tekintettel is, járjon közbe a rendőrkvesztornál, hogy Oradea-Nagyváradon is engedélyezzék a több nyelven megírt étlapok használatát.

A polgármester ezt megígérte. Hasonlóképpen kérték a vendéglősök, hogy szüntessék meg a városuk területén működő zugkifőzéseket, amelyeknek száma a városban mintegy ezerre tehető. A polgármester erre is kötelező ígéretet tett.

A pénzügyminiszter segítségét kéri az érdekelt vállalatok a zaklatások ellen

Törvénytelen foglalások, üzleti könyvek zárolása és elkobzása az ország különböző helységeiben.

Nem felelnek meg a kormány intencióinak ezek a tulhajtott módszerek

Az utolsó három esztendő alatt az államnak főképpen a hadseregfelszereléssel kapcsolatban felgyaporodott kiadásai miatt a közterhek eddig ismeretlen mértékben megnövekedtek. Az adózók nagyrésze teherviselő képességéhez képest igyekezett eleget tenni adófizetési köteletségének és csak egy elemző kis hányad az, amely kibúvót keresett az adótörvény intézkedései alól.

A megnövekedett államháztartási szükségleteknek megfelelően

a vállalatok a gazdasági válság idejében is a legnagyobb erőfeszítés mellett tettek eleget adófizetési kötelezettségeiknek

és ebben főképp az Ardeal-erdélyi és Banat-bánsági adózók jártak elől jó példával. Annál nagyobb elkeseredést váltott ki éppen ezekben az adófizetők körében az ideai adókövetéseknél alkalmazott módszer, amely

tekintet nélkül az iparvállalatok és kereskedők tényleges anyagi helyzetére, az eddigi adókat

Üzleti könyvek zárolása érdekelt feljelentések alapján

Az Ugir központi választmányának június 15-i ülésén dr. Lakatos Sándor, az Ugir Targumuregmarosvásárhelyi kerületének igazgatója az adófizetők helyzetére rendkívül jellemző bejelentést tett. Elmondotta, hogy az utóbbi hetekben több Ardeal-erdélyi vállalatnál speciális inspektorok vezetése alatt álló bizottságok jelentek meg felülvizsgálás céljából. Ezek a bizottságok a vállalati vezetők távollétében teljesen szokatlan módszereket vettek igénybe. Így például

sok cégnél zár alá vették és Bucurestibe szállították a kereskedelmi könyveket és a teljes levelezést.

Természetesen ez a vizsgálat rendkívül nagy anyagi és erkölcsi károkat okozott ezeknek a vállalatoknak és

majdnem minden esetben negatív eredménnyel végződött.

A speciális bizottságok a vizsgálat megindításánál arra hivatkoztak, hogy a feljelentések szerint a cégek nem vallották be teljes jövedelmüket és így a könyvek és levelezések átvizsgálása alapján pótlólag újabb adókövetésnek van helye.

Ezzel szemben az adótörvény 122-ik cikke két esetben engedi meg pótlólag az adókövetést. Az egyik esetben

pótlólag adó vethető ki, ha a fiskus hibájából valamely jövedelmet nem adóztak meg.

Ebben az esetben szankció nem alkalmazható. A másik esetben

pótlólag adó vethető ki akkor, ha az adózó hibájából valamely jövedelmet nem vontak adó alá.

Ebben az esetben szankció alkalmazható, de csak akkor, ha megállapítást nyert az adótörvényben megjelölt kihágások elkövetése. Mindkét esetben a könyvek verifikálását és az adó követését speciális szerv van hivatva eszközölni, az adótörvény szerint

csak azokkal szemben járhat el, akikről előzetesen megállapítást nyert, hogy az adótörvényben megjelölt adóeltitkolás vétségét elkövették.

Törvénytelen foglalásokkal zaklatják az adófizetőket

Az 1933. évi adóbehajtási törvény kötelezi az adóhivatalokat arra, hogy a jogerősen megállapított adóösszegekről minden évben fizetési meghagyást küldjenek az adózóknak. Ugy a törvény fentemlített cikke, mint a fizetési meghagyások szöve-

a kétszeresére, sőt sok esetben háromszorosára emelte fel,

hivatkozva arra, hogy a gazdasági válságot általános kedvező konjunktúra váltotta fel. Hogy ez a megállapítás mennyire nem helytálló, azt felesleges ezeken a hasábkokon bizonyítani. Felelős kormánytényezők tisztában vannak azzal, hogy

a kedvező konjunktúra csak néhány iparágat érintett, az adózók túlnyomó többsége azonban még a válság súlyos deficitjét sem tudta kiheverni.

Ha a liberális kormány, amely pedig programja szerint az újabb adók bevezetését el akarta kerülni, mégis az adók és illetékek egész sorát volt kénytelen életbe léptetni, úgy bizonyára nem volt más megoldási mód. Más kérdés azonban, hogy

a kormány intencióinak megfelelnek-e azok az újabb módszerek, amelyeket egyes vidéki városokban alkalmaznak az adókövetéseknél, adóbehajtásoknál és az adóellenőrzések során.

A speciális bizottságok, anélkül, hogy előzetes megállapítást nyert volna, hogy a feljelentésekben foglaltak megfelelnek-e a valóságnak, ügyeszi felhatalmazás alapján házkutatásokat tartottak, elkobozták a könyveket és a levelezést és komoly, nagytekingintélyű cégeket tettek ki meghurcolásnak és — mint a legtöbb esetben kiderült — minden alapos indok nélkül.

Dr. Lakatos Sándor bejelentése érthető konszternációt keltett az Ugir választmányában. Victor Slăvescu, az Ugir elnöke igyekezett megnyugtatóni a kedélyeket és közölte, hogy más oldalról már tudomással bír ezekről az esetekről, amikről a pénzügyminiszternek jelentést tett és

határozott ígéretet kapott az ilyen törvénytelen házkutatások és könyvelfoglalások beszüntetésére.

Az újabban kivetett adók behajtása.

Az Ugir egyébként mozgalmat indított a vállalatok adóterheinek csökkentése érdekében és memorandumban kérte a pénzügyminisztert, hogy olyan esetekben, amikor az elsőfoku adókövetés nyilvánvalóan túlzott, az 1937—1938. költségvetési év első negyedére eső adórészletet ne az új kivetés alapján, hajtásuk be, ami méltánytalan, hanem az előző évi kivetés alapján, vagy legfeljebb egy harmadrész többlettel, ami könnyen kompenzálható lesz a következő évnegyedekben, amidőn végleges kivetés alapján történhetik meg az adóbehajtás.

Csökkentse az állami és megyei adókat.

Ez év tavaszán a parlament egyszakaszos törvényt szavazott meg, amely felhatalmazást adott a megyéknek és városoknak ideiglenes pótdicionális adók bevezetésére. A semmitőszék egyesített szekciója, amint már közöltük, ezt a törvényszakaszt, amely a közigazgatási törvény 186. cikkének kiegészítése, alkotmányellenesnek jelentette ki. Amint most értesülünk, rendelet törvény készül, amely hatályon kívül helyezi a közigazgatási törvény ezen alkotmányellenes intézkedését.

ge szerint az adókönyvben tévesen terhelte tételek ellen kontesztáció adható be, amelyet az adóhivatalok 15 napon belül elintézni kötelesek és csak ez után folytatható a behajtási eljárás.

A folyó évben számos adóhivatal — köztük

Cluj-kolozsvári adóhivatalok is — még április havában kikézbessítették a fizetési meghagyásokat (Somaţiune de plată), amelyekre azonban az 1936—37. évi terheléseket vezették rá. Ebből az adófizetők arra következtettek, hogy a múlt évi adójuk marad érvényben a folyó évre is és így a fizetési meghagyás adatai ellen nem is kontesztáltak.

A folyó évi adókat azonban — amint köztudomású — a legtöbb esetben olyan mértékben emelték, hogy a kivetés ellen a felebbezések ezreit adták be, amely felebbezések túlnyomó részét még nem tárgyalták le a felebbezési bizottságok. Az egyes adóhivatalok az elsőfoku kivetésekéről szóló pénzügyigazgatósági értesítéseket megkapván, ezen az alapon terheltek az adózókat, sőt foglalatokat is vezettek az adózók ellen (az elsőfoku megállapítások alapján), bár előzőleg nem kikézbessítették ki a folyó évi kivetésekéről, illetve új terhelésekről szóló fizetési meghagyásokat.

E törvénytelen eljárás ellen tiltakozó adófizetők legnagyobb meglepetésére az adóközegek még arra sem voltak hajlandók, hogy a jegyzőkönyvekbe beírják, miszerint a folyó évi adókivetések alapján eszközölt terhelésekről az adófizetők fizetési meghagyást (Somaţiune de plată) nem kaptak.

A másik törvényteleniséget ott követik el egyes adóbehajtó közegek, amikorra a folyó évi adóterhelésekkel kapcsolatban nem törlik az áprilisi ideiglenes (múlt évi adóról szóló) terheléseket és a két terhelés összegét egyszerűen összeadják és így kétszeres összegről állítják ki a foglalatási jegyzőkönyveket.

Erélyes harcot határoztak el Oradea-Váradon az élelmiszerekkel való üzérkedés letörésére

Fodor Petru Oradea-nagyvárad polgármester összehívta a polgármesteri hivatalba az összes helyi vendéglősöket és italmérőket, hogy az élelmiszerekkel való üzérkedés megállítására vonatkozó indítványait meghallgassa. A polgármester a mintegy háromszáz egybegyűlt vendéglőssel és italmérővel közölte, hogy

a belügyminiszter az egyes polgármesteri hivatalokhoz küldött körtáviratában a leghatározottabban elrendelte az élelmiszerekkel való üzérkedés letörését.

Fodor polgármester kérte a megjelenteket, hogy vessék be az ugynevezett „fix-menüt”, hiszen Budapesten a legelőkelőbb szállodák éttermeiben, a Ritzben és a Palatinusban „kismenüs” és nagymenüs” rendszer divik. A vendéglősök szombatra összeállították javaslatukat, ugyanekkor megállapították az éttermi és kávéházi árakat is. A polgármester ugyan is nem akarja az árakat hatóságilag szabályozni, hanem az említett módon óhajtja az árakat rendezni.

A vendéglősök, — mint lapunk más helyén jelentjük, — eleget tettek a polgármesteri kívánságnak, de egyben előadták a maguk kívánságait is.

IRODALOMSZEMLELET.

Procné legutóbb azzal a hírrel lepte meg elemédkor barátait, hogy új könyvtárat vásárolt.

— Klasszikusok? — kérdezte irigykedve az egyik.

— Nem, — hangzott a válasz — csupa orvosi könyv.

— Kit érdekel az?

— Engem. Tegnap is egy remek példányt kezdtem ezekből az orvosi könyvekből olvasni.

— Mi volt az?

— A Homérosz Ischiássa.

Elkészült az új buzaértékesítési rendelet tervezete.

Az új buzaértékesítési rendelet tervezete elkészült és július 1-én lép életbe. A jelenlegi buzaértékesítési rendszer ugyanekkor érvényét veszti. Az új rendszer csak a malmok ellenőrzését szigorítja meg, hogy a lisztilletékek pontos befizetését biztosítsa. Az exportprémiumot még nem állapították meg. Egyrészt, mert nem ismerhető meg megközelítőleg sem az ezévi termésmennyiség, másrészt a buzaárak alakulásától függ az exportprémium megállapítása.

A rendelettervezet a szövetségi minisztérium már megküldötte a Banca Naţională és a törvényelőkészítő bizottságnak. A rendeletet a jövő héten öntik végleges formába.

A közmunkák nemzetközi szabályozását ajánlja a genfi munkaügyi hivatal

A háború után a munkanélküliség az összes államokban igen súlyos és káros jelenséget képez és csökkentésének egyik hatékony módjaként állítja be a kérdést a genfi Nemzetközi Munkaügyi Hivatal, amely a közmunkákat a nemzetközi szabályozás anyagává javasolja tenni.

Az első lépés lenne tisztázni azon munkák forgalmát, amelyekre nemzetközi megállapodás volna kiterjeszthető, mert az utak, légi kikötők, gázgyárak, vízművek adatainak a nemzetközi közlésre az államok aligha kötelezhetők. Mégis lehetnek egyes államok által végzendő közmunkáknak olyan vonatkozásai, amelyek nemzetközi megegyezéseket lehetővé tesznek. Az egyes országok egyes közmunkák végzetése során szerzhetnek olyan értékes tapasztalatokat, amiket más országok is hasznukra tudnának fordítani egymás érdekeinek sérelme nélkül, kizárólag a munkanélküliség megszüntetéséhez fűződő általános emberi követelmények előmozdítása szempontjából. A Dunamédenca államai a vízszabályozási, árvízmentesítési munkák tekintetében nemzetközi támogatásra vannak utalva. Az ilyen munka csak a szomszédos érdekelt államok összehangzatos együttműködése révén lehet eredményes.

Hasonló lehet a helyzet egyes nemzetközi átvonuló szakaszok megépítésénél, függetlenül a külföldi szakaszok állapotától és használati lehetőségétől. Egy nemzetközi megállapodás, főleg a közmunkák keretében, mondjuk a gépek lehető mellőzésével az emberi munkaerő fokozottabb igénybevételére igyekezne rászorítani az egyes országokat és ezáltal a munkanélküliséget átmenetileg csökkenteni. De az ilyen nemzetközi vonatkozású közmunkák költségfedeztetének az előteremtésére szintén jól elképzelhető bizonyos nemzetközi együttműködés, amellyel a nemzetközi pénzpiac serkentetné tartaléktőkájének közmunkákba való fokozottabb elhelyezésére.

Egyszerűen a közmunkák költségeinek a fedeztetésére szükséges hitelkészség nemzetközi kiépítése, a kézimunkaerők fokozottabb alkalmazása céljából a gépek lehető mellőzése, — több országot közösen érintő közmunkalehetőségek előfeltételeinek kölcsönös biztosítása, — kölcsönös tapasztalatok kicserélése és a közmunkák alacsonyabb díjazásának az eltöltéséhez nemzetközi szempontból szabályozás alá. Erre a célra szükséges lenne közmunkaügyi bizottság létesítése is. Ezért nagyjelentőségű a munkaügyi hivatal megszervezése.

Cluj-kolozsvári kéményseprőmesterek elkecseregett harca a házikezelés terve ellen

Megindult a küzdelem a város és a szerzett jogok között.

Ki akarják sajátítani a temetkezési szakma üzletkörét

Cluj-Kolozsvár város tanácsa a közigazgatási törvény életbe léptetése után elhatározta, hogy a város pénzügyi mérlegének helyreállítása érdekében Oradea-Nagyvárad példájára házi kezelésbe veszi a temetkezési vállalatokat és a kéményseprő ipar gyakorlatát. A város pénzügyi vezetői arra az álláspontra helyezkedtek, hogy ennek a két, közérdeket szolgáló és magánkézben levő vállalatnak közszolgáltatás tekintélyes jövedelmet jelent és éppen ezért éltek a közigazgatási törvénynek azzal a felhatalmazásával, mely nemcsak, hogy megengedi, hanem kifejezetten elő is írja a temetkezési és kéményseprési vállalatok közszolgáltatását.

A tanács elvi határozatot hozott, mert a két üzem átvételéhez nagyobb tőke szükséges és azzal a város egyelőre nem rendelkezik. Az érdekeltek igen érthetően mindent elkövettek a tanács határozat megváltoztatása érdekében.

Elsőnek a szerzett jogokkal rendelkező kéményseprő-mesterek emelték fel ellene tiltakozó szavukat és a helyi közigazgatási táblánál panasszal támadták meg az üzemük kisajátítására vonatkozó határozatot. A közigazgatási tábla a panaszt elutasította, mire a központi közigazgatási táblához jelentettek be felebbezést. A kéményseprő mesterek jogi képviselőjét dr. Chis ügyvéd vállalta magára, aki a Bucu-

resti-i közigazgatási tábla a múlt héten megtartott felebbviteli tárgyalásán formai okokból kérte a tanács határozat megsemmisítését. Előadta, hogy a tanács a közigazgatási törvények rendelkezései ellenére nem három nappal a tárgyalási nap előtt tette közzé a tárgysorozatot, amely a kéményseprőipar házi kezelésbe való vételét is napirendre tűzte, hanem csak egy nappal az időközi bizottság ülése előtt. Ezt az állítást dokumentumokkal is igazolta, mire a központi közigazgatási tábla a határozatot megsemmisítette.

Ez a felsőbírói döntés azonban nem azt jelenti, mintha most már a házi kezelésbe való vétel veszélye már elmúlt volna. A város időközi bizottsága ugyanis legközelebb ismét napirendre fogja tűzni ezt a kérdést és bizonyára lesz gondja arra is, hogy a tárgysorozatot szabályszerűen tegyék közzé.

A városi tanács tehát minden áron ragaszkodik a házikezelésbe való vételhez, bár a kéményseprők után a legközvetlenebbül érdekelt fél, a Háztulajdonosok Szövetsége is tiltakozik a terv ellen, mert véleménye szerint a kéményseprőiparnak házikezelésbe való vételére semmi haszonnal nem járna, miután az adminisztrációs költségek felemésztenék az összes bevételeket és a város közönsége erre a kísérletezésre csak ráfizetne.

Élesztőgyárat akarnak létesíteni a Feneşul-szászfenei szeszgyárban.

A Feneşul-szászfenei szeszgyárat, amely dr. Sabau Danila tulajdona volt és amely árverés útján dr. Boila Romulus tulajdonába került, leszerelik. Ugyanis az új tulajdonos a gyár termelési kvótáját két másik gyárnak örökáron eladta. Boila Romulus a telepen most élesztőgyárat akar létesíteni és az erre vonatkozó koncessziót már meg is kérte.

INFORMACIO.

A nagykereskedő felvessz az üzletébe egy kis gyakorlatot, akit Botliknak hívnak és beosztja a könyvelő mellé. A fiatalember nagyon ügyetlen és folyton hibát csinál. Egyszer a főnök megkérde a könyvelőtől:

— Na, hogy volt be ez a Botlik?

— Hát, tetszik tudni, — szól a könyvelő a lónak négy lába van, mégis botlik, ennek a Botliknak két lába van, mégis ló.

FUTURISTA VICC.

A villamos peronján egy idősebb ur álldogal. Egyszer csak odafordul a melléje állóhoz:

— Megtudhatnám, hogy hány óra van?

A másik előveszi az óngyújtóját és azt feleli:

— Kedd múlt három óra és négy centivel.

Erre az idősebb ur a fejéhez kap:

— Te jó ég, már elseje? Akkor leszállok.

Es bemegy a kocsí belsejébe.

Gépesített lóköltők.

Alberta északamerikai tartomány óriási pü táinak állatállományát komoly veszedelemmel fenyegetik a muszaki haladás legújabb vívmányaiával felszerelt ló- és baromtolvaj-bandák, amelynek gyorsjartu állatszallító gépkocsikon viszik a lopott jószágot a távoleső vasúti állomásokra, ahol feladják és az országból kiszállítják zsákmányukat. A „gépesített” baromfitolvajok üldözésére a híres kanadai lovasrendőrség albertai osztályai versenygépkocsikat kaptak.

A félelmetes aktatáska.

Egy bírósági szobában találkoztam egy ügyvéd kollégámmal. Zsebei tömve voltak aktákkal és dossziékkal. Csodálkozva kérdeztem, hogy miért nem hord magával aktatáskát, mire jogászhoz illően, szabályszerű indokolással fejtette ki a következőket:

— A feleségemmel állandóan vitám van szintén emiatt, mert minden ruhámat tönkre teszem, hogy tele tömöm iratokkal és nekem is kényelmetlen, de mégsem hordok aktatáskát, mert akár hiszed, akár nem, indioszinkráziám van az aktatáskával szemben. Megrettenek, mikor egy aktatáskát látok, valóságos vizióm támadnak. A táska körül egy zord nézésű, rosszindulatú alak kezd kialakulni és megjelenik a képzeletemben az adóvégrehajtó, a taxaszedő, a villanyzárló, a vízdi, a jótékony egyesület pénzbeszédője, a részletügynök, folyóirat előfizető gyűjtő, egész csoport kellemetlen, zavart keltő egyén, akik kétségessé teszik az ési angol közmondásnak — az én házam az én váram — igazát.

Ez a betegség úgy elhatalmasodott rajtam, hogy már nem is az embert, hanem az aktatáskát látom, melynek belsejében, tetején, hátán lapulnak a vörös, zöld, sárga árverési hirdetmények, fenyegető felszólítások. Ilyenkor azt hiszem, hogy az egész állami és városi gépezetnek nincs is egyéb célja, mint pont engemet „kikészíteni” és ha már el is intéztem az idei összes bűnemet, visszaszádnak évekre visszamenőleg az adó és taxairattár temetőiben és ezután olyan meglepetéseket, melyekről nem is tudtam. Az aktatáskának ez a hatása olyan eleven erőre kapott nálam, hogy egy idő óta éppen olyan elviselhetetlen ellenszenv nyilvánul meg bennem iránta, mint ahogy a gyomor, vagy az orr nem bír meg bizonyos ételeket vagy italokat. Egyelőre nem gyógykezeltetem magam, mert el tudok lenni aktatáska nélkül is, de ha kineveznének — végrehajtónak, vagy más ilyen közszimpátiának örvendő állást kapnék, ahol az aktatáska függvénye a foglalkozásnak, akkor majd egy speciális orvoshoz fordulok. Eszébejött azonban erről még nincs szó. Továbbra is a régi a helyzet. Állom a közelharcot az aktatáskákkal.

Dr. Zoltán Jenő.

A kettős levelezőlapoknak csak egyik oldalukra szabad írni.

A postavezérgazgatóság rendelete szerint a posta az úgynevezett kettős behajtású levelezőlapokat a jövőben csak akkor fogja kézbesíteni, hogyha a lehajtás alatt semmiféle írásbeli közlemény nincs. Ez a kettős forma csak arra a célra szolgálhat, hogy a levelezőlapot géppel is lehessen megírni, anélkül azonban, hogy ezzel a rendes levelezőlapra nézve előírt írásfelületet megnagyobbítani és az írásra felhasználni szabad volna. Az olyan levelezőlapokat, amelyek nem felelnek meg a mostani rendeletnek, a posta leveleknek fogja tekinteni és a címzettől fogja a büntetést behajtani.

PARIZSI HUMOR.

Mirelle meséli:

— Kölcsönözz nekem 500 frankot — mondja az aszony.

S mikor a férj a zsebébe nyúl:

— De csak 250-et adj ide. A másik 250-nel adós maradsz.

Es kis idő múlva:

— S mivel én is tartozom neked 250-el, kvittok leszünk.

Férfiszabóknak nincs joguk női kosztümöket készíteni

Oradea-Nagyváradon egyetlen nőiszabó sincs a vizsgáztató bizottságokban.

Közelmúltban Oradea-Nagyváradon a férfi és női szabók értekezletet tartottak. Az értekezleten a női szabóknak azt a panaszát tárgyalták, hogy a férfi szabók az utóbbi időben női kosztümök készítésével foglalkoznak. A férfiszabók vezetősége belátta, hogy a női szabók panaszja jogi szempontból teljesen indokolt és úgy határozott, hogy a kérdés eldöntése érdekében rövidesen a férfiszabók szakosztályát ülésre fogja összehívni és ebben a kérdésben ott fog határozni. Külön ülést tartott a női szabók szindikátusa, amely elnökké Weisz Sámuelét választotta meg. A közgyűlés elhatározta, hogy a munkaügyi felügyelőségekhez és a munkaügyi miniszterhez intéznek panaszt emiatt, hogy a munkakamara mellett működő vizsgáztató bizottság tagjai között nincs egyetlen szakember sem.

A denunciáns parazita; ne tömje az államhatalom nagyértékű jutalmakkal...

Az adótörvénynek ama intézkedése, amely szerint jutalomban részesülnek az adókihágások felfedezői és az azokat megállapító adóközegek, az utóbbi években számtalan esetben indított el olyan adókihágási eljárásokat, amelyek alapján százmilliókra menő pénzbüntetéseket róttak ki minden realis alap nélkül. Alaptalan felfeljelentésekre vezető iparvállalatok ellen indultak adókihágási eljárások, amelyek a legtöbb esetben a vállalatok felmentésével végződtek. Es adott okot arra, hogy a Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége ennek a rendszernek sürgős megszüntetését kéri.

A pénzügyminiszterium közgei az utóbbi években milliárdokra menő pénzbírságokat róttak ki az adótörvény ellen elkövetett kihágások címén. Így az Astra Romana petróleumvállalat ellen egy 388 és fél millió, egy 139 millió és egy 52 millió leies pénzbírságot róttak ki. Nathan Eidinger ismert tőkése 168.2 millió, a müncheni Muschiensfabrick Augsburg romániai képviselőjére 84 millió, a Metro Goldwin Film bucurestii képviselőjére 20.2 millió, a Pa-

ramount Filmre 19.4 millió leies pénzbírságot rótt ki a pénzügyigazgatóság. Ezekben az adókihágási ügyekben a kivett pénzbírság összege 359 és fél millió lei volt.

Milliárdos pénzbírságokat róttak ki ezenkívül a pénzügyi közegek szeszgyátra.

Mindezeket a pénzbírságokat végső fokon a tábla vagy a semmitőszék megsemmisítette azzal az indoklással, hogy ezeknek a hatalmas pénzbírságoknak kivettése törvénytelen volt.

Mindezek az esetek azt mutatják, hogy tarthatatlan az adótörvénynek ama intézkedése, amely az adókihágások felfedezőit jutalomban részesíti, azonban az alaptalan felfeljelentést nem bünteti.

Joggal követelhetjük tehát a Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége ennek a rendszernek minél gyorsabb megsemmisítését, mert az a kincstár szempontjából vajmi kevés eredménnyel jár, viszont alkalmat ad ismert és nemzetközi tekintélyű vállalatok meghurocolására.

Tizenhat börgyár vesz részt a talpbőrkartellben

Az ország tizenhat vezető börgyára befejezte a talpkartell alakítására irányuló tárgyalásait. A kartellegyezményt június 8-án jegyezték be az ipari és kereskedelmi miniszterium mellett felállított kartellregiszterbe. Az egyezmény június 15-én életbe is lépett. Az egyezményhez három börgyár még nem csatlakozott,

azonban a kartelliroda ezekkel is folytatja a tárgyalásokat. Amennyiben a tárgyalások nem vezetnek eredményre, éles verseny várható a talpbőrárukban.

Legújabb értesítéseink szerint felmerült az a terv, hogy a bőripari kartellel szemben érdekeik védelmére a bőrkereskedők szindikátust alakítsanak.

Minden életmegnyilvánulásunkban adófizetői vagyunk a kartellek szövetvényének

A kereskedelmi miniszterium nyilvánosságra hozta a kartellek névsorát — mint lapunk legutóbbi számában részletesen közöltük —, melyeket a kartell törvény értelmében hivatalosan bejegyezték. A bejegyzés nyomán kiderült, hogy nem kevesebb, mint 89 kartell működik az ország területén, de nézetünk szerint ennél sokkal nagyobb azon bel- és külföldi vállalatok száma, melyek valamely cikkben monopólium jellegével bírnak és egyoldalúan, saját érdekeik szerint állapítják meg az árakat. A kereskedelmi miniszteriumnál történt bejelentéssel felillobent annak a szinte áthatolhatatlan fátynak egy kicsiny csúcske, amely a kartellek működését eddig teljesen eltakarta.

A bejelentés nyomán érdekes dolgokat lehet megállapítani. Ardeal-Erdély délkeleti részében lépten-nyomon felbuzog a földből a „borviz”, kereskedelmi nyelven szénsavas ásványvíz. Nem kerül semmibe, csak palackolni kell és eladni. Ha a vendéglőben rendelünk egy üveg ásványvizet, 20—30 leit kell érte fizetni. A miniszterium közleményéből megtudjuk, hogy a borvizes forrás, a mindenség szénsavval kevert tiszta vize és a fogyasztó között ott áll az 53 vállalatból megalakult kartell és leszedi a vizről a tejfelt.

Ha valaki épített, vagy házán tatarozást eszközöl, úgy cementre, vasbetonra, üvegre, vastraverzekre, szegekre, épületfára van szüksége. Minden egyes cikk külön-külön kartell kezében van, mely semmiesetre sem alakult az árak olcsóbbítására.

Ha valaki tüzet gyújt nyáron a konyhában, télen a kályhában, az idén 1400 leiel többet fizet vagononként, mint tavaly, mert a fatermelők kartellje, az állami jellegű CAPS jóakaratu támogatása mellett úgy találja, hogy a belföldi fogyasztó is fizethet többet, ha a külföldi többet hajlandó fizetni. Élesztő nélkül nincs élesztős kenyér vagy tészta, viszont az élesztő egy másik kartell monopóliumát képezi. Aki

petróleumot vagy benzint használ, a petróleum-kartellnek fizeti meg obulusait.

A cukorról, amely irtózatosan drága, de viszont szintén egy kartell végja zsebre a drágát az egy jelentékeny részét, nem is akarunk beszélni.

A legtöbb cikk, mely a mindennapi élethez kell, a közönséges kőszódától kezdve, az ekén, mezőgazdasági gépen keresztül a kémiai cikkek sokféleségéig, a közönséges enyvától az üvegpo-hárig, minden, minden a kartellek kezében van.

A kartelltől jogilag különbözik az állam tevékenysége, a gyakorlatban azonban különbséget alig láthatunk, ha a gyufa, a telefon, a mindennapi cigaretta, a még mindennapibb só, a vasuti tarifa állami monopóliumot képez és éppen ezért olyan drága, hogy alig tudjuk megfizetni. Ezek után nem lehet csodálkozni, hogy a városok állami felhatalmazás alapján viszont a vizet, a villanyt, a gázt, a temetkezést kapták kizárólagos kiaknázásra, ami szintén nem olcsóbbító tényező.

Eddig még csak a belföldi kartellekről beszéltünk, mert közvetlenül nem látjuk a külföldi kartellek befolyását a belföldi árakra. Mi egy izzólámpa, egy rádiókészülék, egy repülőgépmotor, egy gyógyszer anyagértéke? Majdnem semmi és mégis súlyos pénzeket kell értük fizetnünk.

Es ugyanez az állam, amely annyira erélyes tud lenni a kisemberek millióival szemben, — legalább is eddig — a jóakarattal által diktált semleges közönnyel nézte, hogy a 89 bejelentett, annyi meg annyi be nem jelentett belföldi és a világkartell országhatárokon át szövődő polipkarja óráról-órára, percről-perce, anélkül, hogy észrevettük volna, kiszedte zseblink-ből az annyira nehezen, annyira verejtékesen megkeresett kis pénzünket. Minden életmegnyilvánulásunkban szolgál, adófizetői vagyunk a kartellek átláthatatlan szövetvényének.

Kik lettek ipari szakbírák Cluj-Kolozsváron

A végzett munka megállapításáról szóló törvény rendelkezése értelmében a törvényszék és járásbíró-ság Cluj-Kolozsvár számára szakbíróknak a törvényszékhez a következőket nevezte ki:

Moldovan Antal, Raffay István, Hegedűs Gyula kőművesmesterek, Moldovan József és Onofray István ácsmesterek, Reimann Károly és Szabó József kőfaragómesterek, Bugnariu Pavel és Turi Sándor kályhásmesterek, Colteriu Stefan, Chiorea Ioan, Bauer Géza, Fischer Armin asztalosmesterek, Papp László, Szőke Dezső, Rus Ioan, Palocsay Jenő festőmesterek, Olteanu Victor mechanikus, Grünwald Jakab bádigos, Nemes János kovács, Kiss János kerekas, Sigharteu Dumitru és Rácz Ferenc szerelők, Sabadus Laurentiu, Hirsch Mór, Anca Martin, Abram Petru csizmadiák, Bertalan Lajos és Hollander Márton szabók, Moldovan Petru és Bálint Aron női szabók, Czink György, Finkler Ferenc ruhatisztítók, Potye Kristóf, Wilhing Miklós, Matlák György és Pál Sándor férfi és női fodrászok, Szántai Gyula és Hellmann Jenő pékek, Bixenspanner Emil és Mandelbaum József szűcsmesterek, Török Árpád, Dreissig István mészárosok, Csákányovszky Károly és Albert Nándor nyomdatulajdonosok, Nagy Mihály, Fülöp Irén kalapkészítők, Fabletec Vasile, Dénes Sándor kerekasok, Izsák Henrik és Barta Margareta himzőnők, Cseke Albert, Kindl Sigbert cukrászok, Davida Mihály kéményseprő, Sándor Béla és Gece József képerkeztetők, Fanta István fényképezés és Felméri József bőrdobos.

PROBLÉMA.

Bróm a feleségéhez orvost hívat, aki megvizsgálja az asszonyt, aztán négysemmiként azt mondja Brómnak:

— Feleségének nagy kiméletre van szüksége. Kimélje tehát, és teljesítse kívánságát.

Bróm elgondolkodik egy kicsit, aztán megkérdezi:

— Na és mit csináljak vele, ha azt kívánja, hogy ne kiméljem?

Amortizációs pénztárat létesítésének tervével foglalkozik a kormány.

A Banca Națională, valamint a kormány azzal a tervvel foglalkoznak, hogy közösen amortizációs intézetet állítsanak fel azon bankok aktiváinak átvételére és kifizetésére, amely kis intézetek konverziós adósaiktól csak hosszú évek múlva tudnák kintlévőségeiket behajtani és ezáltal nem tudják intézetüket felszámolni. A tervek szerint az amortizációs pénztár átvenné ezeket a konverziós követeléseket és azokat megfelelőleg áttérítelve kifizeti a likvidáló bankoknak, hogy hitelezőiket és betéteseiket aránylagosan kielégíthessék.

ATALAKULAS.

Egy nemzetközi társaságban, egy hajón, ahol csupa nő ember volt a felesége nélkül, a házasságról beszélgettek.

Mindenkinek volt valami rossz szava a nőstől, csak a francia ur hallgatott.

— Mi az? — kérdezték tőle — önnek semmi megjegyzése sincs?

— Mon cher, — mondta a francia, — kár erre annyi szót vesztegetni. En sokkal rövidebben foglalkozom össze a dolgokat.

— Na?

— A házasság jegyváltással kezdődik, csókváltással folytatódik és szóváltással végződik.

Pótdíjak a körutazási jegyeknél.

A körutazási jegyek kiadásával kapcsolatban közli a CFR vezérigazgatósága, hogy a jegypénztárak a jegy árán felül még ennek 3 százalékát kötelesek beszédni. Ez az összeg a körutazási jegyek elkészítési költségére szolgál fedezetül.

A körutazási jegyekre repülőbélyeg ragasztandó, még pedig a kötelező kuponra. Ez a kötelezettség akkor is fennáll, ha a jegy hajóutazással van kombinálva. Külön repülőbélyeg ragasztandó minden, az utas által külön kért kuponra. Az I. osztályú kuponra 3, a II. osztályúra 2, a III. osztályúra pedig 1 leies bélyeg ragasztandó.

Oradea-Nagyvárad polgármestere a magas élesztőárak ellen

Fodor Petru, Oradea-Nagyvárad polgármestere és a helyi sütőmesterek megállapodtak abban, hogy hét leies munkáskenyérrel hoznak forgalomba. Az ekkor folytatott tárgyalásoknál a sütők bebizonyították a polgármesternek, hogy az élesztőkartell mértéktelen árpolitikája okozta azt, hogy a kenyér ilyen drága. Ha az élesztő olcsóbb lenne, a kenyér ára is 1.50, esetleg 2 lejlel alább szállna.

A pékek azt kérték ezen az értekezleten:

hasson oda a polgármester, hogy az élesztőkartell adja olcsóbban az élesztőt s ezzel a kenyér árának kérdése önmagától megoldódna.

A sütőiparosokkal folytatott tárgyalások után Fodor Petru polgármester felkereste a Krausz-Moskovits Ipartelepek igazgatóságát és tárgyalt velük az élesztő árának kérdéséről. Kijelentette a gyár igazgatója, hogy nem fedi a való tényállást a sütőiparosoknak az az állítása, hogy a kenyér árát az élesztő miatt voltak kénytelenek feljebb vinni. Az élesztő ára valóban emelkedett, de nem 92 lei ki-lója, hanem 88 lei, s ezt az árat nem áll módjukban

csökkenteni, mert az egész országban ezek az árak vannak érvényben. Megcáfolta a gyár igazgatója a polgármester előtt a sütőiparosoknak azt az állítását is, hogy 65 bani értékű élesztő kell egy kiló kenyérhez. Az igazgató szerint mindössze 6—8 bani értékű élesztőt használnak el egy kiló kenyérhez.

Nem célunk most az élesztőkartell adatainak helyességéről, vagy helytelenségéről vitázni, de egy bizonyos: az ipar- és kereskedelemügyi miniszter, amikor elhatározta a hihetetlen drágaság letörését, elsősorban a kartellek tulkapasait akarta letörni. Nem kevés szó esett ebben az ügyben az élesztőkartellről is. Fodor Petru polgármester elhatározta, hogy memorandumot készít a város és ezt elküldik dr. Pop Valer ipar- és kereskedelemügyi miniszterhez. Ebben a memorandumban kifejtik a kenyérré-gaság okát és lefektetik, hogy csak akkor lehet szó a kenyérárak letöréséről, ha az élesztőkartell árait mérséklük 88, illetve 92 leiről 40—50 leire, amennyi-be az élesztő évekként elzölt az összes taxákkal együtt került.

Elkészült a nemesfémekről szóló új törvény tervezete

Példátlanul megnehezíti a nemesfémekkel dolgozó iparosok és kereskedők helyzetét az új rend nagyszámu retorziója.

A legkisebb kihágást is az iparendedély megvonásával akarják büntetni

Az ipar- és kereskedelmi miniszter a nemesfémekből készült árucikkek gyártásáról, ellenőrzéséről és fémjelzéséről törvényjavaslatot készített, amely nemcsak állami ellenőrzés alá vonja a nemesfémek behozatalát, hanem a forgalomba hozatal módját is szabályozza.

A tervezet szerint azok, akik nemes fémekből akarnak árut gyártani, vagy pedig nemes fémek, illetve ezekből készült áruk behozatalával, javításával és eladásával akarnak foglalkozni, ezt csak az illetékes állami hivatal igazgatóságának előzetes engedélyével tehetik meg. Ezt az engedélyt azok kapják meg, akik igazolják, hogy bejegyzett céggel rendelkeznek és lefizették az előírt illetéket.

Az engedélyek névre szólnak és automatikusan megsemmisülnek, mielőtt a cég átalakul. Megvonják végérvényesen az engedélyt abban az esetben is, ha annak tulajdonosa nemes fémeket forgalomba hoz anélkül, hogy azt az állami ellenőrző hivatalnál bemutatta volna és anélkül, hogy azt az ellenőrző és hitelesítő bélyeggel látták volna el. Ugyancsak megvonják az engedélyt végérvényesen, ha annak tulajdonosát államellenes bűncselekményért elítélték.

Ideiglenesen megvonható az engedély, ha akár a tulajdonos, akár segédei vagy inasai kihágást követtek el az új törvény intézkedéseivel szemben. Elkobzás terhe mellett szigorúan tilos a nemesfémekkel való házaló kereskedelem.

Mindazok, akik nemesfémeket hoznak forgalomba, kötelesek azokat ellenőrzés és jelzéssel való ellátás végett az illetékes hivatalnak bemutatni. A kirakatba helyezett és az üzletben lévő tárgyak fölé pedig láthatóan oda kell írni az „arany”, „ezüst” vagy „platina” elnevezést, abban az esetben pedig, ha a tárgy nem nemes fémekből készült, oda kell írni, hogy „közönséges fém”. Ugyancsak ki kell függeszteni az üzletben ennek a törvénynek és végrehajtási utasításának kivonatát.

A törvényjavaslat szerint az analízis és ellenőrzés illetékei a következők lesznek:

1. Egy gram feldolgozott platina analízis illetéke 5 lei. 2. Egy gram aranyé 4 lei. 3. Egy gram ezüsté 0.40 lei.

Egy platina-, arany-, vagy ezüsttárgy fémjelzése 2 lei. Egy platina óra ellenőrzése és fémjelzése 150, egy aranyórát 100, míg egy ezüstórát 50 lei.

Új törvény készül, amely egységesíteni fogja a községek pótdicionális adóit

Megírta az „Az Iparos”, hogy a legfőbb semmitőszék teljes ülési tanácsában hozott döntvényével alkotmányellenesnek jelentette ki a közigazgatási törvény 186-ik szakasza alapján kivetett, ugynevezett községi pótdicionális adókat, mert az alkotmány értelmében csak a törvénynek van joga adókat megállapítani és semmiféle törvény sem ruházhatja át ezt a jogot másokra, még hatóságokra sem.

Ertesülésünk szerint, a legfőbb bíróság fenti állásfoglalására a kormány új törvényrendelet kiadására készül.

fentartja a pótdicionális adó kivetésére vonatkozó rendelkezést, azonban nem bizza a közigazgatási egységekre a kulcs megállapítását.

Félreérthetetlen szabályokkal fogja előírni, milyen esetekben és milyen szabályok szerint van joguk kivetni és behajtani a vérmegyéknek, városoknak és községeknek ezt a rendkívüli pótdicionális és mennyi lehet azoknak a legmagasabb kulcsa. A törvényrendelet az adókivetéssel kapcsolatban biztosítani

fogja a rendes jogosvoslati lehetőségeket és az adóbehajtást nem a közigazgatási egységek, hanem az adóbehajtási pénzügyigazgatóság szervei végzik. Erdekese, hogy a régi szabályok is előírták ezt, azonban a közigazgatási hatóságok még a közigazgatási törvényt sem vették figyelembe és nagyon sok helyen ők maguk hajtották be szabálytalanul a pótdicionális adókat.

Az adózó közönség szempontjából legfontosabb intézkedése lesz az új törvénynek, hogy mérsékelni fogja a kulcsot és a belügyminiszterium álláspontjára fog helyezkedni, amely szerint a pótdicionális összege nem lehet magasabb, mint a rendes adicionális adó fele összege. Ez a rendelkezés előreláthatólag megelégedést fog kelteni az adózók körében.

KONSTRUKTIV POLGAR.

— Tegnap láttam a Mazsola menyasszonyát.

— Na, milyen?

— Nem akarok rémhíreket terjeszteni.

Egységes hitellelőrzést akarnak a textilnagykereskedők és gyárosok.

Az utóbbi hetekben több jelentékeny fizetésképtelenség fordult elő a textilszakmában. Ennek hatására alatt mozgalom indult meg, hogy a textilnagykereskedők a gyárakkal közösen keresse meg a megoldást arra, hogy az adott hiteket egységesen ellenőrizhessék.

AZ IS VALAMI.

Dobos a bíróság előtt állt, a vád: becsületsértés.
— Nos, kérdezté a bíróság — mondta maga a sértettnek, hogy utolsó gasember?

— Nem, — felelte tömör egyszerűséggel Dobos.
— Nana, jó lesz vigyáznod, a sértett három tanut is hoz, akik ezt a kifogást hallották.

— Ugyan, én husz tanut hozok majd, akik nem hallották.

Nemzetközi megállapodásaink a kettős megadóztatás ellen.

Ismeretes az a megállapodás, amely Románia és Németország között jött létre a kétszeres adózás elkerülése és az adózás körüli jogsegély nyújtása tárgyában. Ez a megállapodás már életbe is lépett és annyira üdvösnek bizonyult, hogy Románia most már más országokkal is hasonló szerződéseket készít elő.

Igy a belga kormánnyal lépett érintkezésbe a román kormány és Belgium részéről hajlandóság is mutatkozott arra, hogy Romániával a megállapodást megkösse. Az erre vonatkozó tárgyalások legközelebb már megindulnak. Az osztrák pénzügyminiszter is kedvező választ adott a román kormány ilyen tartalmu megkeresésére és valószínű, hogy ebben az irányban is megtörténnek a kellő lépések. Beavatott körökben azt hiszik, hogy a Magyarországgal folyó kereskedelmi tárgyalások során is szóba kerül a nemzetközi egyezmény, annál is inkább, mert a megállapodás tervezete már el is készült.

A román kormány egyébként még Csehszlovákiát, Franciaországot és Angliát is megkereste a kétszeres adózás elkerülése ügyében kötendő szerződésre vonatkozóan.

KINDER.

— Was macht ihr da, Kinder?
— Wir spielen Familie! — Wo ist Gretl?
— Die ist im Kasten und wartet, bis sie geboren wird.

Külön szervezetbe akarnak tömörülni a Cluj-kolozsvári román kisiparosok.

Cluj-Kolozsváron már több éve működik a Román Kisiparosok, Kereskedők és Munkások Szövetsége. Miután a szervezetbe tömörült csoportok tagjai között időnként érdekellentétek merültek fel, a kereskedők kiváltak és külön szervezetet alakítottak. Példájukat most követik a román kisiparosok is, akik Biris Luca kezdeményezésére elhatározták, hogy külön szervezetbe tömörülnek. Eddig negyvenkét román iparos jelentkezett felvételre.

SZELID FELELET.

Komor bácsi egyik este csecsemőstrádat hall a hajadon lány szobájában.

Benyit a szobába és — régtől — a lány éppen tisztába tesz egy arószágot.

— Mi ez?! — ordítja Komor bácsi dühösen, mire a lány szelíden így felel:

— Nézd papa, ha azt mondom, hogy hűvösön nyertem, ugye fogod elhinni...

DIE ZEITEN AENDERN SICH.

— Das ist schrecklich mit meinem Mann. Früher bedurfte es nur einer Traube und ich bekam das schönste Kleid.

— Und jetzt?
— Jetzt brauche ich zu einem neuen Hut schon einen Weinbrumpf!

120 liter 25 fokos pálinka a termelő házi szükséglete.

A Hivatalos Lap június 9-iki száma királyi dekretumot közöl, amely a szesz törvényt olyan értelemben módosítja, mely szerint a termelők családjaik minden gyártási évben harminc liter abszolút alkoholt vagy 120 liter 25 fokos pálinkát engedélyes házi szükségletül.

Mozgalmat indítottak az Oradea-nagyváradai cipészek a bőrkartell magas árai és a kontárok ellen

Az Oradea-nagyváradai cipésszindikátus küldöttsége megjelent a megyei prefektusnál és a város polgármesterénél, hogy átnyújtsa nevezetteknek tiltakozó memorandumát a kartellek áráragító működése ellen. Különösen kiemeli a memorandum azt a tényt, hogy

Bucurestiben a talpbőr mintegy 70 lejjel olcsóbb, mint Oradea-Nagyváradon, ami kizárólag a bőrkartellnek köszönhető.

Rámutat a memorandum arra a kellemetlen helyzetre is, melybe a kisiparosság azáltal került, hogy a bőrárak ilyen rohamosan emelkedtek.

A fogyasztókönöség ugyanis abban a hiszemben van, hogy a kisiparos az áráragító, holott

az iparosságnak semmi szin alatt sincsen érdekeben, hogy az árak emelkedjenek.

Mindkét magas funkcionárius a legnagyobb készséggel állt a küldöttség rendelkezésére és mindketten megígérték, hogy minden lehető el fognak követni, hogy a memorandumnak sikere legyen. Egyben azonnal intézkedtek, hogy a memorandum a kereskedelmi és ipari miniszterhez kerüljön.

Ugyancsak küldöttséggel kereste fel a cipésszindikátus Mudura munkügyi inspektort is, akinél a kontárkérdéssel kapcsolatban adták elő jogos panaszukat. Az inspektor megígérte, hogy a tekintetben a szindikátust a legmesszebbmenően támogatni fogja.

A kormány nincs megelégedve a hatóságok drágaság elleni intézkedéseivel

A Timpul jelentése szerint a kormány a drágaság letörésére új eszközöket akar igénybe venni, mert az eddigiek nem hozták meg a kívánt eredményeket. A Lupta is foglalkozik a kérdéssel és megállapítja, hogy a kormány eddigi intézkedéseivel csődöt mondtak: az árak nem esnek, hanem emelkednek. A lap szerint a kiküldött bizottság nem fogantatosított megfelelő intézkedéseket, mert politikai szempontokat tekintett és nem a fogyasztók érdekeit tartotta szem előtt. Legutolsó jelentéseink szerint a belügyminiszter újabb körrendeletet intézett a megyefőnökségekhez és a polgármesteri hivatalokhoz. Kérdőre vonta őket és jelentést követelt arra vonatkozólag, hogy a kormány által parancsba adott és a drágaság megfékezésére irányuló intézkedéseket miképpen alkalmazzák.

A Târgumureş-marosvásárhelyi építőipar nem bírja a téglagyárak árait

Târgumureş-Marosvásárhely város időközi bizottságát küldöttség kereste fel, amely azt kérte, hogy a város helyezze üzembe az évek óta szünetelő téglagyárát. Az építőipari munkaadókból és munkásokból álló küldöttség rámutatott arra, hogy a medgyesfalvi és maros-szentgyörgyi téglagyárak kartellje felemelte az árakat, annyira, hogy az építkezés ma már nem rentábilis Târgumureş-Marosvásárhelyen és an-

nak környékén. Néhány esztendő alatt 45 százalékkal drágult a téglák és a küldöttségnek az a véleménye, hogy amennyiben a városi téglagyár az említett gyárakkal árversenyre kei, ezeket az árakat le lehetne törni. Dandea Emil, az időközi bizottság elnöke, válaszában kifejtette, hogy a városnak nem áll módjában a téglagyárát ismét üzembe helyezni, mert azt korábban 10 évre 200 ezer leiért bérbe adta.

Újabb kimutatást kell benyújtaniok a tiz munkásnál többet foglalkoztató vállalatoknak

Bucurestiből jelentik: A kartelltörvény intézkedése szerint üzembővítéshez a kereskedelmi és iparügyi miniszterium engedélye szükséges. Ez az intézkedés azt célozza, hogy az egyes iparágakban a tulinveszticiót megakadályozza. Ez a cél azonban csak úgy érhető el, ha a miniszterium pontosan ismeri az egyes iparágak helyzetét, illetőleg termelőképességét. Ezért a miniszterium most rendeletet adott ki, amely szerint mindazok a vállalatok, amelyek legalább 10 munkást foglalkoztatnak, vagy nagyobb energiával dolgoznak, mint husz lóerő, ez év december 31-ig kötelesek részletes kimutatást benyújtani a kereskedelmi és iparügyi miniszterhez az 1937. május 10-i helyzetről, amikor a kartelltörvény életbe lépett.

A kimutatásokat három példányban kell

benyújtaniok és a következő adatokkal kitölteniök a vállalatoknak:

A gyár felállításának helye, részletes tervek a gépek elhelyezéséről, a telek felértékelése és általában a gyár felértékelése napi áron, a használandó nyersanyagok, az előállított áruk természete és minősége, a gyártási képesség, a gyár üzembhelyezésének időpontja, a gyár régi és új tulajdonosai, a működés beszüntetése az utolsó öt év alatt, vagyis 1932. május 10-től kezdődőleg.

A kérdőív számos olyan pontot tartalmaz, amely egyáltalában nem áll összefüggésben a tulinvesztáció vagy üzembővítések kérdésével. Eppen ezért alkalmas lehet arra, hogy az ipar körében újabb izgalmakat és bizonytalanságot keltsen a miniszterium terveivel kapcsolatban.

Csak 50 ezer leien aluli perekben ítélkezik a munkabíróság

A végzett munka teljesítéséről szóló törvény szerint azon megyeszékhelyeken működő járásbíróságok mellett, ahol munkakamarák is működtek, külön bíróság foglalkozott az iparosok által végzett munkák ellenértékének behajtásával szemazó perekkel. A Hivatalos Lapban megjelent új törvény ezeknek a külön bíróságoknak a működését beszünteti és a kisiparosok

között, valamint a kisiparosok és üzletfelek között felmerülő és 50 ezer leien aluli pereket, valamint most folyamatban lévő ilyen jellegű pereket a munkabíróság hatáskörébe utalták. Az 50 ezer lei és 1 millió lei közötti perekben ezek a külön bíróságok továbbra is illetékesek maradnak.

Minden vonat szállítani fog levélpóstát

A hazai posta központi vezérigazgatója igen hasznos és életrevaló gondolat megvalósításával foglalkozik. Arról van szó, hogy a jövőben azok a vonatok is szállítanak a levélpóstát, amelyekhez nincs postakocsi csatolva. A tervet úgy akarják megvalósítani, hogy postaldózt szerelnek minden vonatra, így a motorosra is. A mozgó postaldózkba dobott leveleket azután az egyes állomásokon a vasúti személyzet adná le. Csak helyeseltető ez a terv, amely meggyorsítaná a postaforgalom bonyolítását, amire éppen elég oka lenne a postának. Szomorú példákat idézhetnénk arról, hogy bizonyos silány, a ma követelményeinek éppenséggel meg nem felelő a levél-összeköttetés és általában sok jogos panasz van a posta ellen. Itt lenne tehát az ideje, hogy a postát gyorsítsák, a ma színvonalára emeljék, éppen ezért bármilyen gyorsan megvalósítanák, nem hamarkodnak el a dolgot.

WAHRE LIEBE.

— Sind Kurt und Grete glücklich verheiratet?
— Sie lieben sich so, dass sie zuhört, wenn er einen Fussbalkampf schildert, und er hinhört, wenn sie die Kleider ihrer Freundinnen beschreibt.

Nem bizonyult jó ügyletnek a borszesz.

A szeszjövődék egyedárusága hivatalosan megállapította, hogy a borszeszgyárak nem termelik ki azt a 600 vagonos kvótát, amelyet a szeszmonopol a borszesz számára tart fenn. A borszeszgyárak szerint ez a körülmény indokolt, mert a borszesz átvételi ára igen alacsony és a jelenlegi borárak mellett nem rentabilis a borszesz termelése. A bortermelők így a fogyasztóknak adják el a gyengébb minőségű borokat, amelyek viszont olcsó árak miatt erős versenyt támasztanak a jóminőségű boroknak.

ALAPOS INDOKOLÁS

— Mindig csak akkor csókoloz meg, Lici, ha pénzre van szükséged.
— Na és talán nem elég gyakran van szükségem pénzre?

MILYEN A JÓ KIRAKAT

Írta: VAD LAJOS.

A kiskereskedő leghatásosabb propaganda-eszköze a hirdetés mellett, a kirakat. Ha összehasonlítjuk a többi reklámlehetőségekkel, rájövünk, hogy a vevőt legkevesebbé a kirakat veszi igénybe. A kirakat által ajánlott cikk minden előkészület nélkül, mintegy váratlanul, a maga természetes mivoltában kerül a vevő szeme elé. Az esetben pedig, ha az áru megtekintését kialakult vásárlási szándék követi: elég néhány lépés és a vevő már birtokosa is annak, amit venni akar.

A jó kirakatnak több előfeltétele van. A kiállított cikknek fel kell hívni a figyelmet, meg kell állítani a járókelőket. Tetszést kell kiváltani és végül — ami a legfontosabb — a birtoklás vágyát felkelteni. Ezek az előfeltételek azonban sohasem adódnak önmaguktól: a kirakat-tervező csak céltudatos munka, izlésbeli adottság és bőséges reklámtechnikai tudás útján juthat el a kitűnő reklámeszközhöz: a hatásos kirakathoz.

A kiskereskedő saját üzletének kirakatrendezője is. Esetleg átengedi ezt a munkát alkalmazottjának. Tanult kirakatrendező munkáját csak rendkívüli alkalommal veszi igénybe. A kirakat átrendezése a leggyakrabban nem a szükséges időpontban, hanem akkor történik, amikor arra a többi munka mellett éppen idő jut. És ha már el is készült a kirakat, akkor sem az üzlet jellegének megfelelő, hanem valamely szakkaliban látott kirakathoz jól vagy rosszul sikerült másolata.

Az ilyen kirakat semmiképpen sem lehet sikerült és nem is felelhet meg az üzlet karakterének.

A tapasztalat mutatja, hogy a ráérő, a sétáló járókelő nem vevő, a vevők inkább dolgozó, tehát mindig siető emberek sorából kerülnek ki. Az tehát, hogy ezeket az elfoglalt embereket megállítsuk, a kirakat megtekintésére kényszerítsük: magasabb képességet és nagy pszichológiai felkészültséget kíván.

Ma a neonszővek, a színes plakátok korában ri-

kító színekkel, drasztikus megoldásokkal már nem érhetünk célt. A mai kirakat szabálya: csak az eredeti, ötletes kirakat hat. A sablon, a vásári feltűnőség már idejét multá.

Ha végigtekintünk az ember életmegnyitódulásain, észre kell vennünk, hogy a színek fontos szerepet játszanak az ember életében és éppen ez bizonyítja azt, hogy a színek fontos szerepe van a kirakathoz is. Ismernünk kell az egyes színek hatását a látásra vonatkozólag. Az évszak, a kiállítandó áru fajtája és színe, a kirakat helye és nagysága, a fény és árnyék elosztódása mind befolyásolja a kirakat színhatását.

A kirakat árjelzőtáblák nélkül nem lehet tökéletes. Azonban a kirakati árjelzőtáblák nemcsak az a feladata, hogy a nézővel az egyes cikkek árát közölje, hanem az is, hogy dekoratív kiegészítővé váljék. Keves ornamentika, világos, jól olvasható írás az első követelmény. Az, hogy kisebb vagy nagyobb legyen az árjelzőtábla, mindenkor a kirakat karakterétől és az üzlet reklámtevékenységétől függ.

Gondolat, lélek és mozgás legyen a kirakathoz.

A ma kirakata kultúrtevényt, izlésevel. Ezeket azonban nem érhetjük el az áru fantasztikus formában való kihelyezésével, mert akkor egy igen fontos kirakati követelmény ellen vétünk, — az egyszerűség ellen. A rendkívüliséget a kirakathoz csak jó izléssel, természetes formával és művészi elhelyezéssel érhetjük el.

Művészi törekvés kell, hogy vezessen a kirakat rendezésében, azonban ez ne élje ki magát másolásban, a konkurrencia kirakatainak utánzásában, hanem találékonysággal, a napi eseményektől diktdt újdonságokkal kell újat alkotni.

Mutassuk meg kirakatainkon keresztül az emberek vágyait és önzését, a nép életnívóját, s akkor elérjük azt, hogy a vásárló emberek érdekét és kényelmét szolgálják kirakataink. A siker nem fog elmaradni, ha mindezeket szem előtt tartva rendezzük kirakatainkat, mert elérjük azt, ami a kirakat hivatása, hogy megállítsa a nézőt, az üzletbe behozza és vásárló váljék belőle.

Jelentős mértékben emelkedtek külföldön az alkalmazotti fizetések

A Prezentul érdekes összehasonlítása a romániai és külföldi fizetések között.

A Prezentul című lap érdekes összehasonlító táblázatokat közöl a most megindult gazdasági fellendülésnek a köztisztviselői fizetésekre való átalakító hatásáról. A gazdasági fejlődés jele, hogy a nyugati országokban a krízis előtti nívóra emelkedtek újra a fizetések. A nemzetközi munkahivatal adatai szerint Angliában, Svédországban és Belgiumban a köztisztviselői fizetések statisztikája a következőképpen alakult: Ha az 1929-es fizetési nívót a 100-as egységszámmal jelöljük meg, úgy megállapítandó, hogy 1931-ben az arány 98-ra, 1932-ben 96-ra, 1933-ban 95-re csökkent. 1934-ben újra a köztisztviselői fizetések nívójának emelkedésével találkozunk és pedig ebben az évben emelkedett újra 96-os arányszámra, 1935-ben már 97-re, míg 1936-ban elérte a száz-as egységszámot.

1936-ban hatmillió angol munkás részesült fizetésemelésben, mely 5.6 százaléktól 16 százalékgig terjedt. Mint ahogyan az adatok is bizonyítják, a krízis mélypontja a fizetések szempontjából 1933 volt. Ugyanez történt Svédországban is. Belgiumban 1933-ban a fizetések 11 százalékkal emelkedtek, de még mindig nem érik el az 1929-es nívót, melytől 7 százalékos különbség választja el. Franciaország-

ban az ismert körülmények között vívták ki a fizetések emelését és még Olaszországban is 30 százalékkal emelték az illetményeket.

Ezzel szemben Romániában a helyzet 1933 óta változatlan, jóllehet ez idő óta az élet 30-40 százalékkal drágult. A munkaügyi minisztérium az 1914-es fizetéseket tekintve kiindulási alapnak és ahhoz viszonyítva 1927-ben a 210-es arányszám jelzi a fizetések nívóját. 1928-ban 2750, 1929-ben 2800 volt a fizetések jelzőszáma, ami ettől kezdve rohamosan csökkenni kezdett és 1930-ban 2600, 1931-ben 2300, 1932-ben 1800, 1933-ban 1700

1934-ben 1700, 1935-ben is 1700, míg 1936-ban 1672 és 1937-ben sem volt még érezhető változás. Míg tehát az összes országokban a fizetések elérték az 1929-es év nívóját, addig Romániában a fizetések 40 százalékkal maradnak alul a nemzetközi összehasonlításban, tehát éppen annyival, amennyivel az életstandard az árak drágulásával, egyoldalúan emelkedett.

A kollektív szerződések felújítására az egész országban most folyó tárgyalások során valószínűleg érezhető is lesz a fizetéseknek az árakhoz való kiegyenlítésének kísérlete.

JAVITHATATLAN.

Asszony: Megint részeg vagy! Tudod, hogy hívják az olyan embert, aki örökké a kocsmában lakik?

Férj: Hogyne tudnám. Kocsmárosnak.

Jogiszemélyiséget nyert a salontai Iparos Otthon

A salontai iparosság régi óhaja beteljesedett: jogiszemélyiséget nyert az Iparos Otthon. Az új intézmény révén a kisváros iparossága társadalmi, kulturális és gazdasági ügyeinek vitele törvényes alapokon vezethető tovább, úgy, mint az ipartestületen keresztül félszázadon át.

Az iparosság nagy társadalma egyik talpköve az államnak, mivel kulturális, gazdasági és politikai érettsége nyílt, egyenes, becsületes és tisztességes irányt tud szabni minden olyan kérdésben, amely az egyéni, közös, társadalmi, gazdasági, kulturális és politikai ügyekben azt kívánják, hogy a köznek javára szolgáljanak s ezeken keresztül magának az államnak is, — állapítja meg a jogiszemélyiséget nyert intézmény vezetősége, amely kiáltványt bocsátott ki a város iparosságához. A kiáltvány a következőket tartalmazza még:

Felkérjük a salontai ösziparosság minden

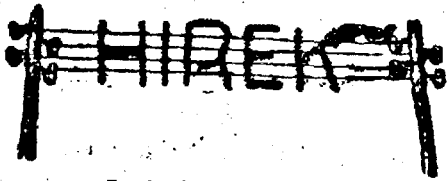
egy tagját, hogy egyesületünkbe mindenki iratkozzon be minél előbb, hogy érdekeinket úgy társadalmilag, mint szakmailag és különösen gazdaságilag előbbre vihessük és egyes esetekben a helyi iparost megvédehessük.

Iparos testvéreink tudják azt legjobban, hogy milyen nagy szüksége van az ösziparosságnak minden téren képviselőre. Tehát kérjük iparostársainkat, vegyék ezen hirdetésünket szívvel-lélekkel és igyekezzenek beiratkozásukkal támogatni a saját ügyeiket.

A salontai Iparos Otthon vezetősége minden megtesz, hogy az iparosság érdekei megvédezenek de ezt csak úgy tudja hathatósan megtenni, hogyha az ösziparosság is teljesíti magával szembeni kötelezettségét és tömörül új egyesületébe, a salontai Iparos Otthonba.

Rövidesen működésbe lép az új hazai villamosgő-gyár.

Junius végén kezd meg működését az ország új villamosgő-gyára. A berendezés már készen áll, a gyártás megkezdése előtt azonban még különböző próbákat végeznek.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Redakcia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industriilor — Iparos Otthon. Str. Brătianu 18.

Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves kötetnél árengedmény.

15-25 százalékkal drágul a szövet

Ismét drágulás mutatkozik a szövetiparban és a nagykereskedelemben, amely most tárgyal a gyárakkal a téli áruk lekötéséről, aggodalommal figyeli ezt a drágulási irányzatot. A gyengébb minőségű téli vastagárunknál a gyárak huszonöt, a jobb minőségeknél pedig tizenöt százalékkal számítanak többet a tavalyi áraknál. A gyárak az emelést a növekvő közterhekkel és a gyapjú állandó drágulásával indokolják. Ez a helyzet valóságba sodorta a szövet- és posztókereskedelmet, mert például az idén is a drágaság miatt a detailisták forgalma huszonöt-harminc százalékkal volt kisebb mint tavaly és ha újabb emelkedések lesznek, a fogyasztó közönség egyáltalán nem tudja megfizetni a szövetet.

BOBBY.

— Wenn Sie recht kraeftige Erde für Ihre Zimmerblumen haben wollen, dann müssen Sie sie selber mischen. Ein Viertel Sand, ein Viertel Komposterde, ein Viertel Humus, ein Viertel Torfmull und ein Viertel Knochenmehl!

— Das sind doch fünf!

— Da müssen Sie natürlich einen etwas grösseren Topf nehmen.

— Szombaton nyílik meg a párisi kiállítás román pavillonja. Bucurestiből jelentik: A párisi világi kiállítás román pavillonja szombaton megnyílik. A megnyitó ünnepélyre a kormány részéről dr. C. Angelescu közoktatásiügyi miniszter utazott Párisba.

SEMMISÉG

Írta: KODOLÁNYI JÁNOS.

Cukorgyári munkás volt és alkoholmérgezésben halt meg.

Jónáska Józsefnek hívták. Szlovák volt.

Mikor a koporsóba betették, ott volt az egész rokonság. Jónáskáné elnyűtt arca a szokottnál is vörösebb volt, sűrűn törölgette az orrát, kis maszatoszerű alakja hamarkészült olcsó fekete ruhába volt bugyolálva, fejére fekete kendőt kötött. Szaporán intézkedett, utasította a halotthordó embereket, mit hogyan csináljanak. A szűk udvari szobában tolongtak az érdeklődők: egyszobás lakások lakói, valamennyien asszonyok. Mert Jónáska, ebben a végső pozitúrában, mindennél jobban érdekelte az embereket, akik, míg élt, meg se igen látták. Az immár néhai cukorgyári nővére: Filczné, szűnet nélkül rendezkedett, vékony, hasító hangja oktatóan megszövegette a megilletődött mormogáson, úgy rendezkedett, mint valami tizedes. A halott szinte csodálatos nyugalommal tűrt.

— Alul a nadrágját igazítsák meg szegénynek! Talán a feje alá kellene még valamit tenni, nagyon alacsonyan fekszik. Szegény Jóska, te se gondoltad volna!

A házból ott volt a szabó felesége, aki olyan lelkesen szokott szakelni, ott volt a villamoskalané, ott állt meg a detektív fiatal, szíromarcú lánykái és ott volt, de csak kint a folyosón, a saroklakás „özvegye” is, mert ilyen tisztességes emberekhez, mint ezek itt, mégse volt bátorsága belépni. Egy bágyadt, betegesen fehér s alázatos, szótlan nő, János-

Pénzügyminiszteri rendelet a fekbér alá eső áruk elárverezése ügyében

A pénzügyminiszter legutóbbi újabb rendeletet adott ki a vámhivatalokhoz a ki nem váltott és fekbér alá eső áruk elárverezése ügyében. A pénzügyminiszter megállapította, hogy egyes vámhivatalok engedélyével a címzett behozhat olyan árut, amelyeknek elárverezése már véglegessé vált, vagy amelyek az állam tulajdonába mentek át. Ez az eljárás ellenkezik a vámtörvény 121-ik szakaszával.

A miniszter figyelmezteti a vámhivatalokat, hogy habár az említett törvényszakasz elismeri a címzettnek azt a jogát, hogy az árut behozatal, elraktározás vagy visszaszállítás céljából magának reklamálja, de ez csak addig az időpontig érvényes, amíg az áruk eladása nem vált véglegessé, vagy ameddig az állam nem vált az áruk tulajdonosává. Mihelyt a vám-

igazgatóság, vagy a Comisia Centrală jóváhagyta az árverést, az eladás véglegessé vált és megszűnik a címzettnek az áru reklamálásához való joga.

Hasonlóképpen nincs joga a címzettnek többé az áruhoz attól az időtől kezdve, amikor a vámtörvény alapján felvett jegyzőkönyv értelmében az áru a kincstár tulajdonába ment át. Ez akkor történik meg, ha az áru visszamarad az árverésen a második alkalommal is, abból az indokból, hogy a vevőnek nincs importálási joga.

A miniszter figyelmezteti a vámhivatalokat, hogyha nem tartják be az előírt szabályokat, az állami vagyonkezelésről szóló új törvény értelmében fog eljárást indítani a kihágást elkövető közegek ellen.

— Hatszázezer leire büntették a Braşov-brassói kisebb vállalatokat. Braşovból jelentik: Az itteni iparfelügyelőséghez 1784 vállalat adta be az alkalmazottak ellenőrzésére szolgáló nyilatkozatot. Ezek a vállalatok 100 munkáson aluli létszámmal dolgoznak, mivel az ennél nagyobb vállalatok közvetlen a minisztériumhoz küldték a kimutatást. Az 1784 vállalat kimutatásának jórésze hiányos, nem mutatja a vállalati tőkét, vagy azt szándékosan csökkentve mutatja be és a külföldi munkásokat nem jelentették be valódi számban. Ezért az iparfelügyelőség összesen 616.700 lei bírságot rótt ki a Braşov-brassói iparvállalatokra.

NINCS ÉRTELME.

Két javíthatatlan éjszakázó reggel felé nem a legjobban állapottban bandukolt hazafelé.

— Mit szoktál mondani a feleségednek — kérdezi az egyik — mikor ilyen későn méssz haza?

— En? — bámul a másik. — Nem is vagyok házass ember.

— Nem vagy házass ember? Hát akkor miért jársz haza ilyen későn?

— Kereskedelmi kamarák a negyven leles rendőrségi bélyeg ellen. Bucurestiből jelentik: A kereskedelmi kamarák szövetségéhez panasz érkezett, hogy sok helyen a rendőrhatalóságok a hozzájuk intézett kérvények után negyven leles bélyeget alkalmaztatnak a központi székház építkezésének céljaira. A szövetség kérte a belügyminisztert, ezen bélyegek megszüntetésére.

— TELJES ÜZEMMEL DOLGOZNAK A NÉMET PÓTLÉK-GYÁRAK. A német konjunktúra kutató intézet utolsó jelentéséből kitűnik, hogy a német ipari termelés kulminációs pontra jutott. Ha az 1928. évi termelést 100-as alapszámmal vesszük a számítás kiindulási pontjának, az elmúlt évben a német ipari termelés elérte a 99-et, ebben az esztendőben pedig 111-re emelkedett és minden jel arra vall, hogy további fejlődési folyamat következik. Különösen a szintetikus pótlékanyagok gyártása lendült fel Németországban, így a műkaucsuk-ipar azon az uton halad, hogy a beleő szükségletnek több, mint negyedrészt fedezhetik készítményeivel. Nyolc van millió „műgyapjút” állítanak elő idén a német gyárakban, tehát mintegy kétszeresét a tavaly elért mennyiségnek, 1938-ra pedig 140 millió kilóban határozták meg a termelési mennyiséget. Ez a tétel már a gyapotimport 40 százalékát feleslegessé teszi.

— Világ gazdasági helyzet. A genfi gazdasági bizottság jelenlegi ülésén a világgazdasági helyzetre vonatkozólag kihangsúlyozza, hogy az 1936 őszén véghezvitt devalorizálás a legtöbb érdekelt országban üdvös hatást gyakorolt a gazdasági helyzetre. Mégis — mondja a beszámoló — még sok tennivaló van hátra, míg a nemzetközi gazdasági kapcsolatok normális mederbe jutnak. A bizottság annak a véleménynek adott kifejezést, hogy feltétlenül szükséges a devizacsere kontrolljának és a jelenlegi kontingentálási rendszernek fokozatos enyhítése.

re. A halott kisebb fia a sógornak magyarázta apja hirtelen halálát, a nagyobb segített beletenni a halottat a koporsóba, megigazgatta a ruháját a feje alatt a forgácsolóknak. A fiuknak nem volt fekete ruhájuk, csak egy-egy olcsó fekete nyakkendő jelezte gyászukat. A férfiak, akik Jónáska hullájáért jöttek, úgy viselkedtek, mint az uccasprók, akik valamilyen haszontalan és éktelen hulladékot takarítanak el éppen az utból.

— Rózsafüzért, vagy szentképet kell a halott kezébe adni, az már ugy szokás, — mondta panaszosan Jónáskáné és szorgalmasan sürgött a szobában, hogy minden a lehető legjobban sikerüljön, akár egy karácsonyesti vacsora.

Az elhunyt sógornője nagyon alázatosan, igazi szláv szomorúsággal, leemelte a halott fejét fölötte függő kis sárgaréz feszületet a viaszos, merev ujjai közé dugta. De Filczné, mikor ezt látta, éktelen haragra gerjedt és rátámadt az alázatos nőre:

— De, Melie, — mondta előkelően, ahogy arisztokratákról elképzelte, — hogy gondold kérdlek, a kereszt a nagymamámé! Elvégre nekem semmi kifogásom nincs ellene, nem sajnálom a halottól, nyugodjék békében szegény, szegény Jóska... — most megtörölte a szemét a hangja elcsuklott. — De a kereszt a nagymamámé. Már kegyeletből is meg kell őrizni...

Mindenki elnémult, mert nem akarta kivenni a halott ujjai közül a mereven szorongatott feszületet. Filczné azonban szigorúan előrebökött hegyes állal, a keresztre szögezett szemmel, erőteljes bátorsággal, a holthoz lépett. Két hegyes könyökét kifeszítette, mintha láthatatlan folyosófalakba támaszkodott volna. Nem valami gyöngéden, kifeszítette a viaszos ujjak közül a kis keresztet, majd hirtelen

elfedte az arcát zsebkendőjével a csontos vállai meg-rándultak.

— Szegény Jóska! Szegény Jó-ó-ska! Ki hitte volna!

Az asszonyokból felszakadt a sokogás. Jónáskáné szaggatott hangon magyarázta az egyik közömbösképi eltakarító embernek:

— Hát bizony, nagyon kevés maradt utána... Nem tudom, hogy neveltem fel a gyerekeimet... Nagy gond az ilyen özvegynek, főképp manapság. Talán kiköltözzök Szentmihályra, ott mégis olcsóbb, bejárók kézimunkáért Pestre... Csak ezt a lakást úgy sajnálom, úgy sajnálom itthagyni...

— Bizony, bizony, itt voltál boldog, — szípo-gta az alázatos rokon.

— A pap, ez az evangélikus lelkész innét a négykerületből igazán szépen viselkedett, — folytatta egy kicsit dicsekedve, egy kicsit boldogan. — Nem fogad el semmit a temetésért, mán, azt mondja, szegény munkás volt. Isten nyugtassa, vad cocális-ta volt ugyan, de derék ember volt, amíg nem ivott, eltemetem ingyért. Ezt a fiút is, a nagyobb-bat, odahívta a bízattá, hogy ha valamilyen segít-het, csak szóljon. Igazán szép, hogy így viselkedik, paptól nem várna az ember...

A katolikus Filczné a a szabó széphangu felesége dühösen kapta fel a fejét:

— De kérlek!

— Ugyan, nagysád, hogy mondhat ilyet! Már ha a férje a koporsóban van, nem illik ilyet mon-dani!

A fakarító emberek lezárták a koporsót a a vállukra vették. Kivitték a folyosóra. Egyszerre meg-teltek a folyosók kíváncsiakkal. Szűke-embergyű-

A bőrkartell emeli az árakat

A bőrszakma abban a pillanatban, amikor a talpbőrkartell megalakult, tisztában volt azal, hogy az ujonnan létrejött kartell első teendője a talpbőrárak emelése lesz. Ma még nem tudják, hogy a hivatalos áremelés mennyit tesz ki, de úgy hírlik, hogy a kartell a talpbőrárakat

kilónként 20 lejjel emeli, azonkívül külön számítja fel a 6 százalékos és az 5 százalékos forgalmi adót további 11 lei emelkedésnek felelne meg. Még meg kell várni, hogy ez az emelés a kicsinyben való kereskedelembe mennyivel drágítja meg a talpbőrt.

= TÖBB, VAGY KEVESEBB? A pénzügyminiszter tudvalevőleg rendeletet adott ki az adók fokozott ütemű behajtására avval az indoklással, hogy az utolsó hónapokban az állami bevételek nem kielégítőek. Ezzel szemben a kimutatás adatai azt mutatják, hogy a napi állami bevételátlag az idén 20 millióval haladja meg a tavalyi átlagot, a repülőilleték bevétele pedig eddig 30 százalékkal magasabb mint tavaly.

QUALITÄT UND GRÖSSE.

— Der Rostbraten ist aber sehr klein, Herr Ober.

— Stimmt, mein Herr — aber Sie werden sich wundern, wie lange Sie brauchen werden, um ihn aufzuessen.

= Hányszor kell repülőbéllyeget ragasztani a gabona forgalmánál? Bucurestiből jelentik: A közlegő gabonakampányra való tekintettel a kereskedelmi kamarák megkeresték a földmívelésügyi minisztert, hogy a repülőbéllyeget csak egy ízben kelljen leróni az egyes vásárlásoknál és a gabona ugyanazon borderóval legyen továbbítható. A törvény ellenkező alkalmazása mellett a többször lerótt repülőbéllyeget megerterheli a gabona értékét...

FELTÉTEL.

Mandula elment az orvoshoz, aki megvizsgálta és így szólt:

— Önnek, Mandula ur, vagy a borról, vagy a nőről kell lemondania. Melyikről akar lemondani?

— Attól függ, — felelte Mandula, — hogy milyen évszázatu az óru.

= Mintavásár Oradea-Nagyváradon. Oradea-Nagyváradról jelentik: A Kereskedelmi Csarnok augusztus hónapban nagyarányú mintavásárt rendez, amelyen nemcsak a belföldi nagy-, kis- és háziipart vonultatja fel, hanem bemutatja ez alkalommal a külföldi nagy gyárak termelvényeit is. Az árumintvásár augusztus 20-án veszi kezdetét és két hétig tart. A vásárt Pop Valer iparügyi miniszter nyitja meg.

rük tolongtak köröskörül, fejek csüngtek lefelé, mint nagy kókuszdiók. A gyerekek sivalkoddak, a lányok izgatottan nyomkodták a frizurájukat. A sok nő között csak a szabó volt férfi egyedül, fenn a harmadik emeleten, vizibetegségtől dagadt oszlopákokon topogott s a hasa valószínűtlenül nagy volt. A koporsó után elindult a vörösarco özvegy s a szláv alázatu Melani. Filcne csak a kapuig ment, mert, mint mondta, nem öltözhett fel megfelelően. Filcz feltette kaménykalapját, hogy a feje meg ne hűljön. Bágyadt szempárja, mint a kriptában pislogó mécs, sötétén remegett mély szemüregében. A két fiu pedig ezuttal nem rohant le a lépcsőn lóhalálban, nem is csuszott le a karfán, mint máskor, hanem lehajtott fejjel, ünnepélyesen lépkedett.

Miközben a koporsót betolták a ládaszerű hullaszállító kocsiába, Jónáskáné rajzszegekkel igen gondosan a következő cédulát erősítette a lépcsőház foltos falára:

„Mindazoknak, akik szegény Néhai uram elhunytá felet agódalmaikat kifejeeszte, szívből jövő hállámat és Köszönetemet vagyok bátor kifejezni kitünő tisztelettel maratom

Özvegy Jónáska Józsefné gyászoló”

Az üres lakásban borzalmas csend terítette szét nehéz szárnyait s valami különös, nehéz illatot árasztott: a hulla a gyertyák, a forgács, szurok naftalinos ruha és idegen emberek ázott prémjeinek szagát. Kint a szürke uccán elindultak a lovak a fekete kocsival, utána a két asszony és a két fiu, kopottan, lehajtott fejjel. Filcz ur a sarkon megállt, ünnepélyesen megemelte keménykalapját s lassu léptekkel visszaindult a szűk uccában a bérház felé.

Faszárító berendezéshez használt levegő- melegítő készüléket keresek megvásárlásra

Ajánlat „Asztalosüzem” jeligére „Az Iparos” kiadóhivatalába küldendő. Arad, Str. Bra-tianu 18.

Nagyarányu gépbehozatal Németországból és Magyarországból.

A gépbehozatal ellenőrzését intéző központi beruházási bizottság ismét két és félmillió lei értékű gép behozatalát engedélyezte hazai iparvállalatok számára. Ezuttal is Németország a legnagyobb szállító, amennyiben az engedélyek között 5.665.112 lei értéket képviselő német szállítási engedély szerepel. Magyarországról közel félmillió lei értékű villamossági gépbehozatalt engedélyeztek.

KETTOS SZERENCSE.

— Mit szólsz hozzá, Newyorkban a gengszterek elrabolták egy gazdag gyáros feleségét.

— Hja, ahol a pénz, ott a mázli.

= Szabályozzák a diófa-termelést. Rendelet törvény készül a diófa-termelés támogatására. Ez a törvény szabályozza a diófák kivágását, eladását és kivitelét, tekintettel mindazon termékekre is, amelyek diófából készülnek.

Nagy frikciós présünkön és lemezhengerünkön lemez- hengerelést és préseléseket vállalunk

Dukász Testvérek

Arad, Strada Goldu 3.

Maximális vendéglőárakat

követel a belügyminisztérium.

Bucurestiből jelentik: A belügyminisztérium az árlejtéssel kapcsolatosan újabb rendeletet küldött Bucuresti főváros vezetőségéhez és felszólítja az előzőleg elhatározott rendelkezések végrehajtására, valamint arra, hogy haladéktalanul léptessék életbe valóságban is a maximális árakat. Főképpen a vendéglőkben. A minisztérium sürgős választ kért a rendelet végrehajtásáról, mert a fővárosi vendéglők ezideig megtagadták a maximális árak alkalmazását.

UJ KELET

Románia egyetlen
zsidó napilapja

Kérjen mutatóvényszámot

Cluj, Str. Baron L. Pop 10

Tipografia „HIRLAP” Arad,

Május 20-ika óta 142 000 lei temetkezési segélyt fizetett ki elhunyt tagjai után az Aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja

Szép bizonyítéka az Aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja hasznos és számottevő működésének az a számadat, amely havi elszámolásában az elhunyt tagok után kifizetett temetkezési segély összegét tartalmazza. Jelentősek ezek a számok és fényesen bizonyítják, hogy a kitünő humánus intézmény minden tekintetben megfelel kötelezettségeinek és a hozzáfűzött várakozásnak. Az e havi elszámolás adatai az utóbbi hónap segélykifizetéseiről a következők:

Május 20-ika óta kifizettek Botos Andrásnak néhai felesége után 12.000 leit, Cutron Istvánnak néhai férje után 12.000 lei, Eberwein Józsefnek felesége után 12.000, Maresch Bélának édesapja után 12.000, az Aradi Borbély és Fodrászmesterek Szindikátusának pártfogoltjuk után 12.000 és özv. Kiss Lajosnének néhai férje után 12.000 lei temetkezési segélyt az „A” csoportban. A „B” csoportban özv. Kovács Jánosnének ismerőse után 10.000, Gyulai Aladárnének és özv. Buday Dezsőnének néhai cseleányjuk után 10.000—10.000, özv. Gligor Györgynének néhai férje után 10.000, Riesz József és neje után néhai nagybátyjuk után 10.000, Krebsz Józsefnek néhai anyósa után 10.000, Vigh Istvánnak néhai nagyapja után 10.000 leit fizettek ki. A fenti összegeket, amelyek, mint fent említettük, összesen 140.000 leit tesznek ki, az intézet irodája az igazgatóság utasítására a legnagyobb pontossággal, mindjárt a halálesetek után kiutalta.

Magyar iparosok!

Rendeljétek meg a

Magyar Nép

című
lapot

hetenként husz oldal nagyságban jelenik meg. Előfizetési díj egy évre 150 lei, félvre 85 lei. Kiadóhivatal: Cluj, Baron L. Pop 5. — Kérjen mutatóvényszámot! — A lapban állandó iparos rovat!

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunită cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai igazgatósága ezúton közli a tagjaival, hogy a halálhíradások a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. csoportban: Vád. I. Gheorghe Bit-66 Györgyné 906, Vád. I. Arcadie Budai Árpádné 907.

In Grupa II. csoportban változatlanul 988 szám-ig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare a Industriștilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiunile lor, să achite restanțele lor, interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálhíradással hátralékokkal rendelkeznek, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa „A” csoportban 983. Cristóf Grimm Kristóf, 984. Ludovic Kiss Lajos, 985. Iuliu Maresch Gyula, 986. Ludovic Földes Lajos.

In Grupa „B” csoportban 973. Francisc Jantú Ferenc, 974. Vád lui Francisc özv. Posszert Ferencné, 975. Sot. lui Arcadie Donáth Árpádné, 976. Teresia Kovács Teréz.